

KULTÚRA

ROČNÍK XIX. – č. 4

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

24. FEBRUÁRA 2016

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRÍŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava, Mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,50 €

Dňa 12. februára o 16. hod. miestneho času pristálo na letisku Jose Marti v Havane lietadlo, z ktorého vystúpil pápež František. V ústrety mu vyšiel moskovský patriarcha Kirill. Títo dvaja najvyšší hodnostári Katolíckej a Pravoslávnej cirkvi sa navzájom objali a pozdravili bozkom pokoja. Patriarcha privítal pápeža slovami: Drahý brat, som šťastný, že Ťa môžem pozdraviť."

Pápež František mu odpovedal v rodnej španielčine: Konečne... Sme bratia.

Kirill: Všetko je teraz ľahšie.

František: Je stále jasnejšie, že toto je Božia vôľa.

Takto sa začalo stretnutie, o ktorom sa právom môže povedať, že je historické.

Po tejto výmene zdvorilostných fráz obaja veľkňazi vstúpili do malej skromne zariadenej miestnosti, kde na stene visel veľký kríž. Tam si vymenili

FRANTIŠEK VNUK

si dary. Pápež dal patriarchovi kalich a relikviár s pozostatkami sv. Cyrila Alexandrijského a patriarcha obdaroval pápeža kópiou historickej ruskej ikony Bohorodičky Kazanskej. Potom strávili asi dve hodiny v intímnom rozhovore. Obsah ich rozhovoru nie je známy, lebo prebiehal len za prítomnosti dvoch tlmočníkov. Dá sa však predpokladať, že sa niesol v tom duchu, v akom bolo napísané spoločné vyhlásenie.

Toto spoločné vyhlásenie je mimoriadne dôležitý dokument. Predstavitelia dvoch najväčších kresťanských cirkví v ňom vyjadrujú svoje obavy i nádeje, vyslovujú výstrahy a výzvy, ale hlavne ukazujú ubolenému svetu, akou cestou kráčať, aby sa ľudstvo vymanilo zo zajatia materializmu a sekularizmu a vykročilo na cestu zmierenia a pokojného spolunažívania medzi národmi.

Vyhlásenie pozostáva z 30 článkov, je adresované celému svetu a začína vznešeným úvodom:

„Milosť Pána Ježiša Krista, láska Boha Otca i spoločenstvo Svätého Ducha nech je s vami všetkými.“ (2 Kor 13,13). My, pápež František a Kirill, patriarcha Moskvy a celej Rusi, sa z vôle Boha Otca, od ktorého pochádza každý dar, v mene nášho Pána Ježiša Krista, a s pomocou Ducha Svätého Tešiteľa, stretávame dnes v Havane. Za toto stretnutie, prvé v dejinách, vzdávame vďaka Bohu oslávenému v Trojici. Schádzame sa s radosťou ako bratia v kresťanskej viere, ktorí sa stretávajú, aby sme sa porozprávali z tváre do tváre (2 Jn 12), od srdca k srdcu, a aby prediskutovali vzájomné vzťahy medzi našimi Cirkvami, základné problémy našich veriacich a vyhlídky rozvoja ľudskej civilizácie... (čl. 1). V našom odhodlaní urobiť všetko, čo je potrebné, aby sa prekonali histo-

V bratskom objatí k jednote kresťanstva

rické nedorozumenia, ktoré sme zdedili, chceme spojiť naše sily, aby sme vydali svedectvo o Kristovom evanjeliu a o dedičstve, ktoré nám bolo prvých tisíc rokov trvania Cirkvi spoločné a takto spoločne odpovedali na výzvy súčasného sveta. (čl. 7).

Pozornosť obracajú na „tie oblasti sveta, kde sú kresťania obeťami prenasledovania... na Stredný východ a Severnú Afriku... kde sú kostoly barbaricky pustošené, posvätné predmety znešvácané a stavebné objekty ničené“. S ľútosťou poukazujú na masový odchod kresťanov z krajín, ktoré boli kólikou kresťanstva (čl. 8). Modlia sa a prosia Božského Spasiteľa, aby na

Stredný východ zostúpilo „ovocie spravodlivosti“, aby sa obnovilo bratské spolunažívanie rozličných národných a náboženských skupín (čl. 11)

Na inom mieste ďakujú Pánu Bohu za „bezprecedentnú obnovu kresťanskej viery, k akej teraz dochádza v Rusku a v mnohých krajinách Východnej Európy, kde po celé desaťročia veriaci trpeli pod nadvládou ateistických režimov“ a s uznaním zaznamenávajú, že za posledných 25 rokov bolo tam postavených desaťtisíce nových chrámov a otvorené stovky kláštorov a teologických škôl. (čl. 14)

Pápež a patriarcha potom s boľom v duši poukazujú, že kým Cirkev na vý-

chode sa rozmáha, Cirkev v iných krajinách musí zápasit' s mnohými ťažkosťami. Vyslovujú poľutovanie, že na mnohých miestach náboženská sloboda je obmedzovaná, právo na prejavy náboženského cítenia potláčané. Zvlášť bolestne sa ich dotýka „premena niektorých krajín na sekularizované spoločnosti, ktorým je cudzí každý odkaz na Boha a na jeho pravdu.“ Inde ich zas zarmucuje, že „politické sily vedené ideológiou sekularizmu, neraz značne agresívneho, snažia vytlačiť kresťanstvo na okraj verejného života“ (čl. 15). a slávu Najsvätejšej a nerozdeliteľnej Trojice!“

(Pokračovanie na 2. strane)

V bratskom objatí k jednote kresťanstva

Svet, a nielen svet kresťanský, prekvapila správa o stretnutí predstaviteľov dvoch najplynnejších cirkví - pápeža Františka, ktorý reprezentuje jednu miliardu dvestoštyridsať miliónov katolíkov, a Kirilla, patriarchu moskovského a celého Ruska, najväčšej spomedzi pravoslávnych cirkví.

Už dávnejšie sa pápeži stretávajú s predstaviteľmi ortodoxných cirkví. Ale tie nepredstavujú takú silu ako práve tá ruská. Nielen počtom, ale faktom, že po páde komunizmu a takmer storočnej genocíde je najrýchlejšie rozvíjajúcou sa cirkvou s výraznou podporou obyvateľstva a štátnych orgánov. Nie je nijakým tajomstvom, že i prezidenta s podporou vyše o 80% občanov, i predsedu vlády vídať pravidelne na liturgiách.

Rusko je krajina so všetkými monoteistickými náboženstvami i budhizmom a konfuci-

Zázraky sa stávajú

TEODOR KRIŽKA

ánstvom, ba i s pohanskými kultmi a šamanizmom malých národov ďaleko v tundre. Hoci by mnohí chceli v Rusku rozduchať mezináboženské konflikty, nedarí sa im to. Ani konflikt v Čechách, ani konflikt s Gruzínskom, ani konflikt na Ukrajine nemá náboženskú povahu. Spolunažívanie s obrovskou moslimskou časťou náboženského spektra je priam nevyhnutnosťou integrity štátu. Len v samom hlavnom meste Ruska Moskve je okolo pol milióna vyznavačov islamu.

Rusko nemalo a nemá inú možnosť, ako upevňovať svoje kresťanské korene a zároveň viesť pokojný dialóg s ostatnými náboženstvami, ak nechce dopustiť ďalší rozpad štátu, ako sa to udialo krátko po zániku totalitného režimu v prípade bývalého ZSSR.

I západný liberalizmus, i akýkoľvek pokus hodiť spiatocku k opätovnej dominancii zavrhnutej ideológie by nesporne spôsobili „smutu“, ako v Rusku nazývajú občiansky konflikt. Od zvrhnutia cára Mikuláša II. slobodomurárskou časťou mocenského spektra Rusko nemalo takého štátnika, aký úspešne riadi krajinu posledné roky. Kým za Jelcyna si ani vojensky, ani politicky netrúfalo protirečiť politike USA, založenej na monopolárnom triumfalizme, už v prípade gruzínskeho konfliktu sme mohli vidieť rozhodnosť nového vedenia štátu. Súčasný konflikt v Sýrii už znamená definitívny zvrát vonkajšej politiky Ruska, ktoré už viac nemôže pripustiť približovanie sa zbraňových systémov NATO k svojim hraniciam. Záseh v Sýrii nie je ani tak vyvolaný potrebou brániť tento štát, v ktorom sa pred očami celého sveta uskutočňuje genocída prvotnej cirkvi v enklávami hovoriacimi jazykom Ježiša Krista - aramejšinou, aj keď tento fakt zohráva tiež svoju rolu. Podstatné je, že vznik Islamského štátu a jeho upevnenie sa nesporne znamená jeho teroristickú expanziu v budúcnosti, hlavne smerom hlboko do ruského územia. Pre Rusko je preto životne nevyhnutné zlikvidovať terorizmus skôr, ako prekročí jeho hranice.

Sila a rozhodnosť Ruska menia aj politickú situáciu v zahraničí, dokonca aj v samých Spojených štátoch. Svedčí o tom návšteva Henryho Kissingera v Moskve krátko pred stretnutím hláv katolíckej a ruskej pravoslávnej cirkvi. Informovaní vedia, že Kissinger, hoci nezastáva nijakú politickú funkciu, je oprávnená suverénne konať bez predchádzajúcich konzultácií. Kissinger preto neprišiel vyjednávať. Jeho príchod bol zaiste ponukou, ktorá sa neodmieta. Tá ponuka mohla súvisieť iba so zápasom mocenských klanov v samej Amerike, od výsledkov závisí podoba budúceho usporiadania sveta.

Som teda presvedčený, že práve toto bol najprihodnejší moment, aby pápež a patriarcha ukázali svetu, že sú schopní načúvať pozvaniu Svätého Ducha - aj keď možno päť minút pred apokalypsou. Ďakujeme ti, Bože!

(Pokračovanie z 1. strany)

Pápež a patriarcha zdôrazňujú svoje presvedčenie, že Európa musí ostať verná svojim kresťanským koreňom. (čl. 16). Vyjadrujú znepokojenie nad krízou rodiny v mnohých krajinách (čl. 19). Dôrazne žiadajú všetkých, aby „rešpektovali neodňateľné právo na život. Miliónom detí sa odopiera samotná možnosť narodiť sa na tento svet. Hlas krvi nenarodených detí volá k Bohu.“ (čl. 21). So smútkom v srdci poukazujú, ako „rozvoj takzvanej eutanázie vedie k tomu, že starí a chorí sa začínajú cítiť ako príťaž pre svoje rodiny a spoločnosť vo všeobecnosti (čl. 21).

Vyhlásenie sa dotýka aj páľčivej otázky prozelytizmu. V tejto súvislosti sa v dokumente píše: „Pravoslávnych a katolíkov spája nielen spoločná Tradícia Cirkvi prvého tisícročia, ale aj poslanie ohlasovať Kristovo evanjelium v dnešnom svete. Toto poslanie nesie v sebe vzájomný rešpekt voči členom kresťanských spoločenstiev a vylučuje akúkoľvek formu prozelytizmu. Nie sme konkurenti, ale bratia a z tohto princípu treba vyvodzovať tak všetky naše vzájomné činy ako aj činy voči vonkajšiemu svetu (čl. 24)

Záverečné články spoločného vyhlásenia sa nesú v nádeji, že stretnutie pápeža s patriarchom môže prispieť k zmiereniu v tých oblastiach, kde jestvujú napätia medzi gréckokatolíckymi a pravoslávnymi (čl. 25). V tomto duchu sa obracajú zvlášť na cirkvi na Ukrajine, aby pracovali na dosiahnutí sociálnej harmónie, aby sa zdržali účasti na konflikte a nepodporovali jeho ďalšie vystupňovanie (čl. 26)

Vyhlásenie končí prosebnou modlitbou k Panne Márii: „S pocitmi milostiplnej vdáčnosti za dar vzájomného porozumenia prejaveneho počas nášho stretnutia, s nádejou sa obraciame na presvätú Matku Božiu a vyzývame ju slovami známej starobylej modlitby: Pod ochranu tvojho milosrdenstva sa utiekame, Svätá Matka Božia. Nech prebľahoslavená Panna Mária svojim príhovorom povzbudí k bratstvu tých, ktorí ju uctievať, aby sa v čase určenom Bohom znovu zjednotili, v pokoji a v súlade jediného Božieho ľudu, na slávu Najsvätejšej a nerozdeliteľnej Trojice!

Nasledujú podpisy: František, biskup Ríma, pápež Katolíckej cirkvi; Kirill, patriarcha Moskvy a celej Rusi

Všeličo by sa žiadalo k tomuto vzácnemu doku-

mentu pripomenúť. Najprv však len drobné prozaické maličkosti: Viaceré naše i cudzie masmédiá píše o stretnutí rímskeho pápeža s pravoslávnym patriarchom ako o „prvom stretnutí tohto druhu po tisíc rokoch“. Nuž nebolo to celkom tak a vec treba trochu spresniť. Stretnutia s patriarchami pravoslávnej cirkvi boli v poslednom polstoročí dosť časté. Prvé z nich sa konalo v januári 1964, keď sa pápež Pavol VI. stretol s ekumenickým carhradským patriarchom Atenagorasom. Odvtedy sa konalo už niekoľko takýchto stretnutí a so súčasným ekumenickým patriarchom Bartolomejom sa stretol Ján Pavol II. i Benedikt XVI. A ešte ďalšie spresnenie: Toto je síce prvé stretnutie pápeža s moskovským patriarchom, nie však „za posledných tisíc rokov“, ale prinajlepšom za posledných 600 rokov, pretože moskovský patriarchát vznikol až v roku 1448.

Dôležitosť a význam stretnutia s „patriarchom Moskvy a celej Rusi“ leží v tom, že Kirill stojí na čele najpočetnejšej pravoslávnej komunity a tak jeho vážnosť a vplyv nesie so sebou mimoriadne veľkú autoritu. Pravoslávna cirkev, ku ktorej sa dnes hlási asi 210 miliónov veriacich, nie je totiž stavaná na takých základoch ako katolícka. Nemá jednu všeobecne uznávanú hlavu, ako máme my v rímskom pápežovi. Pravoslávna Cirkev je spoločenstvom niekoľkých patriarchátov autokefálnych cirkví, z ktorých každá je viacmenej samostatná. Konkrétne pozostáva zo štyroch starobylých patriarchátov (ekumenický patriarchát v Carihrade a patriarcháty v Jeruzaleme, v Antiochii a v Alexandrii). Mladšie patriarcháty sú: ruský, srbský, rumunský, bulharský a gruzínsky. Okrem toho je šesť autokefálnych arcibiskupstiev pravoslávnej Cirkvi (Cyprus, Grécko, Albánsko, Poľsko, Česko a Slovensko, Amerika). A okrem toho sú aj ďalšie autonómne pravoslávne cirkevné zoskupenia. Na čele týchto regionálnych cirkevných celkov stoja patriarchovia alebo arcibiskupi, ktorí sú si cirkevneprávne navzájom rovní, pričom sa carhradský ekumenický patriarcha obyčajne spomína ako „prvý medzi rovnými“.

Tento primát sa mu uznáva na základe tradície a histórie. V reálnom svete však najväčšiu váhu nesie patriarchát s najväčším počtom veriacich a tu nepopierateľne stojí v popredí moskovský patriarcha, ktorého

patriarchát zahrňuje asi 110 miliónov veriacich. Okrem toho je známe, že po páde Carihradu (v roku 1453) Moskva sa pokladala nielen za hlavu pravoslávia, ale celého kresťanstva, ako to vyjadril starec Filotej Bazilejovi III.: „Prvý a Druhý Rím padol. Tretí stojí. A štvrtý už nepríde. Tvoje kresťanské cárstvo nebude mať nástupcu.“ Tieto skutočnosti robia moskovského patriarchu, keď nie všade, tak určite pre prevažný počet veriacich, najvyššou autoritou Pravoslávnej cirkvi. A preto sa stretnutiu pápeža s ním pripisuje taká dôležitosť.

Najdojemnejšou časťou vyhlásenia je však vyjadrenie túžby po jednote v zmysle Kristovej modlitby pri poslednom stolovaní s apoštolmi: aby všetci jedno boli. Obnovenie jednoty a odstránenie schizmy, ktorá v roku 1054 rozštiepila prvotnú Katolícku cirkev na rímsku a byzantskú, bolo tisícročnou túžbou tisícov zbožných duší. Boli dva historické medzníky, kedy sa zdalo, že jednota bude obnovená. Na všeobecnom koncile vo francúzskom meste Lyon v roku 1274 a na koncile vo Florencii v roku 1439. Ale v každom prípade nižší klérus, rehoľníci a nimi usmerňovaní veriaci ľud odmietli jednotu, ktorú byzantskí delegáti uzavreli s predstaviteľmi Rímskej cirkvi. Antagonizmus sa neodstránil, Katolícka cirkev a Pravoslávna cirkev existovali ako dvaja rozhnvaní susedia.

Je smutnou skutočnosťou, že v Ruskej pravoslávnej cirkvi tento nebratský postoj pretrvával aj po stretnutí Pavla VI. s ekumenickým patriarchom Atenagorasom aj napriek veľkému úsiliu zo strany Sv. Stolice a najmä pápeža Jána Pavla II. Podarilo sa vytvoriť sesterské vzťahy v stykoch s bulharským alebo srbským patriarchátom, ale ruský patriarchát mal ku každému úsiliu o dialóg chladný, až odmietavý, postoj.

Moskovský patriarchát, najviac vyčítal Katolíckej cirkvi tzv. „proselytizmus“ (konverziu pravoslávnych veriacich na katolícku vieru). Pokladá Rusko a oblasti pod svojou jurisdikciou za pravoslávne „kanonické územie“ (kanonická teritorija), kde má pravoslávna cirkev exkluzívne právo pastoraácie. V r. 1997 patriarchát presadil, aby ruská дума odhlasovala zákon o „tradičných“ náboženstvách Ruska (pravoslávie, judaizmus, islam a budhizmus), ktorý implicitne diskriminuje katolíkov a

ostatné kresťanské náboženstvá. Mnohé zásahy proti katolíkom hraničia s porušovaním ľudských práv (napr. vypovedanie biskupa a siedmich kňazov z Ruska, odmietanie vstupného víza duchovným osobám, zákaz dokončiť stavbu kostola v Pskove a pod.). Keď vo februári 2003 Svätá stolica povýšila štyri ruské apoštolské administratúry na diecézy, moskovský patriarcha Alexej II. to označil za „nepriateľský akt“ a v pravoslávnej tlači sa písalo o „katolíckej invázii svätej Rusi“.

Ďalším zdrojom nedorozumenia sú Gréckokatolícke cirkvi na Ukrajine, na Slovensku a v Rumunsku. Tieto boli mocensko-administratívnym zásahom komunistických režimov odtrhnuté od jednoty s Rímom a násilne pripojené k pravoslávnej cirkvi. Po páde komunizmu sa vrátili k svojej pôvodnej viere a Pravoslávna cirkev to pokladá za útok proti sebe.

Išlo to tak ďaleko, že keď ruská vláda pozvala Jána Pavla II. na návštevu Ruska, moskovský patriarchát sa tvrdo a otvorene postavil proti takejto návšteve. Keď dobromyseľní sprostredkovatelia prišli s návrhom možného stretnutia pápeža s patriarchom, zo strany patriarchátu sa kládli podmienky, ktoré boli nespĺniteľné. Je všeobecne známe, že pápež Ján Pavol II. navštívil viaceré krajiny bývalého Sovietskeho zväzu (pobaltské republiky, Ukrajinu, Kazachstan, Gruzínsko, Arménsko, Azerbajdžan) ako aj krajiny s dlhou pravoslávnu tradíciou ako Grécko, ale nenavštívil Rusko, pretože tam by bol býval nevitným hosťom sesterskej cirkvi.

Vo svetle týchto skutočností treba pokladať stretnutie pápeža Františka s patriarchom Kirillom za závažný zásah Ducha Svätého do dejín týchto dvoch cirkví. Je to sľubný začiatok, ale optimizmus treba trochu schladiť realizmom. Ešte bude treba veľa urobiť, veľa modlitieb vyslať k Bohu, mnoho prekážok prekonať, mnoho sklamaní prežiť, aby sa splnilo želanie vyjadrené v závere Vyhlásenia: „aby sa (tieto dve sesterské Cirkvi) v čase určenom Bohom znovu zjednotili, v pokoji a v súlade jediného Božieho ľudu, na slávu Najsvätejšej a nerozdeliteľnej Trojice!“

Oremus: Boh, ktorý toto dobré dielo začal, nech ho aj ukončí!

„MILOST PÁNA JEŽIŠA KRISTA, LÁSKA BOHA OTCA I SPOLOČENSTVO SVÄTÉHO DUCHA NECH JE S VAMI VŠETKÝMI“ (2 Kor 13,13).

1. Z vôle Boha Otca, od ktorého pochádza každý dar, v mene nášho Pána Ježiša Krista, a s pomocou Ducha Svätého Utešiteľa, my, pápež František a Kirill, patriarcha Moskvy a celej Rusi, stretli sme sa dnes v Havane. Vzdávame vďaka Bohu oslávenému v Trojici, za toto stretnutie, prvé v dejinách.

S radosťou sme sa zišli ako bratia v kresťanskej viere, ktorí sa stretávajú, aby „si to povedali ústne“ (2 Jn 12), od srdca k srdcu, a diskutovali o vzájomných vzťahoch medzi Cirkvami, o základných problémoch našich veriacich a o perspektívach rozvoja ľudskej civilizácie.

2. Naše bratské stretnutie sa uskutočnilo na Kube, na križovatke medzi Severom a Juhom, medzi Východom a Západom. Z tohto ostrova, symbolu nádeje, „Nového sveta“ a dramatických udalostí dejín XX. storočia, sa obraciame na všetky národy Latinskej Ameriky i ostatných kontinentov.

Radujeme sa, že tu kresťanská viera rastie dynamickým spôsobom. Silný náboženský potenciál Latinskej Ameriky, jej stáročná kresťanská tradícia uskutočňovaná v osobnej skúsenosti miliónov ľudí, sú garanciou veľkej budúcnosti pre túto oblasť.

3. Stretávajú sa ďaleko od dávnych kontroverzií „Starého sveta“ cítíme s výnimočnou silou potrebu spoločnej práce medzi katolíkmi a pravoslávnyimi, povolanými, s vŕľnosťou a rešpektom, zdôvodniť svetú nádej, ktorá je v nás (porov. 1 Pt 3,15).

4. Vzdávame Bohu vďaka za prijaté dary skrze príchod jeho jediného Syna na svet. Zdieľame spoločnú duchovnú Tradíciu prvého milénia kresťanstva. Svedkami tejto Tradície sú Presvätá Matka Božia, Panna Mária, a svätí, ktorých si uctieujeme. Medzi nimi sú mnohí mučeníci, ktorí dosvedčili vernosť Kristovi a stali sa „semenom kresťanov“.

5. Napriek tejto spoločnej Tradícii prvých desiatich storočí, sú katolíci a pravoslávni pozbavení spoločnosti pri Eucharistii. Sme rozdelení ranami spôsobenými konfliktami v dávnej i nedávnej minulosti, v rozchádzajúcich sa pohľadoch, zdedených po našich predkoch, na chápanie a vysvetľovanie našej viery v Boha, jedného v troch Osobách - Otca, Syna a Ducha Svätého. Plačeme nad stratou jednoty, dôsledkom ľudskej slabosti a hriechu, ktorý nastal napriek kňazskej modlitby Krista Spasiteľa: „Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal“ (Jn 17,21).

6. Vedomí si pretrvávajúce mnohých prekážok, želáme si, aby naše stretnutie napomohlo obnoveniu tejto jednoty chcenej Bohom, za ktorú sa modlil Kristus. Kiež naše stretnutie inšpiruje kresťanov celého sveta, aby sa modlili k Pánovi s obnoveným zápalom za plnú jednotu všetkých jeho učeníkov. Vo svete, ktorý od nás očakáva nielen slová, ale konkrétne činy, kiež sa toto stretnutie stane znamením nádeje pre všetkých ľudí dobrej vôle!

7. V našom odhodlaní urobiť všetko, čo je potrebné, aby sme prekonalí historické nezhody, ktoré sme zdedili, chceme zjednotiť naše sily vo vydávaní svedectva o Kristovom evanjeliu a spoločnom dedičstve Cirkvi prvého milénia, odpovedajúc spoločne na výzvy súčasného sveta. Pravoslávni a katolíci sa musia naučiť svorne vydávať svedectvo o pravde v oblastiach, v ktorých je toto možné a potrebné. Ľudská civilizácia vstúpila do obdobia epochálnej zmeny. Naše kresťanské svedomie a naša pastoračná zodpovednosť nám nedovoľujú zostať ľahostajnými pred výzvami, ktoré požadujú spoločnú odpoveď.

8. Náš pohľad sa na prvom mieste obracia na oblasti vo svete, kde sú kresťania obeťami prenasledovania. V mnohých krajinách na Blízkom východe a v Severnej Afrike sú naši bratia a sestry v Kristovi vyhadzovaní po celých rodinách, dedinách, či celých mestách. Ich kostoly sú devastované a barbarsky pu-

stošené, ich posvätné predmety sú znešvácané a ich stavby ničené. V Sýrii, v Iraku a v ďalších krajinách Blízkeho východu s bolesťou konštatujeme masový exodus kresťanov z krajiny, z ktorej sa začala šíriť naša viera a kde oni žili už od čias apoštolov spolu s ďalšími náboženskými spoločnosťami.

9. Žiadame medzinárodné spoločenstvo, aby neodkladne konalo a aby tak predišlo ďalšiemu vyhánaniu kresťanov z Blízkeho východu. V pozdvihnutí hlasu na obranu prenasledovaných kresťanov, túžime vyjadriť náš súcit s útrapami, ktoré podstupujú veriaci iných náboženských tradícií, ktorí sa tiež stali obeťami občianskej vojny, chaosu a teroristického násillia.

10. V Sýrii a v Iraku už násilie spôsobilo tisíce obetí zanechajúc milióny ľudí bez strechu nad hlavou či zdrojov. Povzbudzujeme medzinárodné spoločenstvo, aby sa zjednotilo pre ukončenie násillia a terorizmu a zároveň, aby pri-

boženský vodcovia zvláštnu zodpovednosť viesť svojich veriacich k duchu účtivosti voči presvedčeniam tých, ktorí patria do iných náboženských tradícií. Absolútne neakceptovateľné sú snahy ospravedlňovať kriminálne činy pod heslom náboženstva. Žiaden zločin nemôže byť vykonaný v Božom mene, „veď Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja“ (1 Kor 14,33).

14. V potvrdení vysokej hodnoty náboženskej slobody, vzdávame vďaka Bohu za bezprecedentnú obnovu kresťanskej viery, k akej teraz dochádza v Rusku a v mnohých krajinách Východnej Európy, kde po celé desaťročia vládli ateistické režimy. Dnes sú reťaze militantného ateizmu rozlamané a na mnohých miestach môžu kresťania slobodne vyznávať svoju vieru. Za štvrtoročie tam boli postavené desiatky tisíc nových chrámov a otvorené stovky kláštorov a teologických škôl. Kresťanské komunity vyvíjajú dôležitú charitatívnu a sociálnu

hanbil silných; čo je svetu neurodzené a čím pohŕda, to si vyvolil Boh, ba aj to, čoho niet, aby zmaril to, čo je, aby sa pred Bohom nik nevystatoval“ (1 Kor 1,27-29).

19. Rodina je prirodzeným centrom ľudského života a spoločnosti. Sme znepokojení krízou rodiny v mnohých krajinách. Pravoslávni a katolíci zdieľajú rovnaký koncept rodiny a sú povolaní svedčiť o tom, že je cestou svätosti, čo dosvedčuje vernosť manželov v ich vzájomných vzťahoch, ich otvorenosť pre nový život a výchovu detí, solidarita medzi generáciami a rešpekt voči tým najslabším.

20. Rodina sa zakladá na manželstve, slobodnom a vernom akte lásky muža a ženy. Je to láska, ktorá spečatuje ich zväzok a učí ich prijímať sa navzájom ako dar. Manželstvo je škola lásky a vernosti. Je nám ľúto, že iné formy spolunažívania sú už postavené na tú istú úroveň ako tento zväzok, zatiaľ čo kon-

láske, a aby „jedni o druhých rovnako zmýšľali“ (porov. Rim 15,5). Nedá sa teda akceptovať používanie nečestných prostriedkov, ktoré navádzajú veriacich, aby prešli od jednej cirkvi k druhej, popierajúc ich náboženskú slobodu alebo ich tradície. Sme povolaní, aby sme uviedli do praxe nariadenie apoštola Pavla: „A usiloval som sa hlásať evanjelium nie tam, kde bolo Kristovo meno už známe, aby som nestaval na cudzom základe“ (Rim 15,20).

25. Dúfame, že naše stretnutie môže prispieť k zmiereniu tam, kde jestvujú napätia medzi gréckokatolíckimi a pravoslávnyimi. Dnes je jasné, že metóda „uniatizmu“ minulosti, chápaná ako spojenie jednej komunity s ďalšou jej oddelením od svojej cirkvi, nie je spôsobom, čo dovoľí obnoviť zjednotenie. Napriek tomu ekleziálne komunity, ktoré vzišli z týchto historických okolností, majú právo na existenciu a na to, aby podnikli všetko, čo je potrebné pre naplnenie duchovných potrieb ich veriacich, usilujúc sa súčasne žiť v pokoji so svojimi blížnymi. Pravoslávni a gréckokatolíci sa potrebujú zmieriť a nájsť vzájomne prijateľné spôsoby spoluzitia.

26. Je nám ľúto stretu na Ukrajine, ktorý už spôsobil mnohé obete, nespočetné zranenia mierumilovným obyvateľom, a ktorý uvrhol spoločnosť do vážnej ekonomickej a humanitarnej krízy. Výzývame všetky strany konfliktu k rozvážnosti, k sociálnej solidarite a k aktívnemu angažovaniu sa za pokoj. Výzývame naše cirkvi na Ukrajine, aby pracovali na dosiahnutí sociálnej harmónie, aby sa zdržali účasti na konflikte a nepodporovali jeho ďalšie vystupňovanie.

27. Žičíme tomu, aby sa schizma medzi pravoslávnyimi veriacimi na Ukrajine mohla prekonať na základe súčasných kánonických noriem, aby všetci ukrajinskí pravoslávni kresťania žili v pokoji a harmónii, a aby katolícke komunity tejto krajiny k tomu prispeli tak, aby ukazovali stále viac naše kresťanské bratstvo.

28. V súčasnom svete, mnohotvárnom a predsa spojenom spoločným osudom, sú katolíci a pravoslávni povolaní bratsky spolupracovať na ohlasovaní Dobrej zvesti spásy, spoločne svedčiť o morálnej dôstojnosti a opravdivej slobode osoby, „aby svet uveril“ (Jn 17,21). Tento svet, v ktorom sa postupne vytrácajú duchovné piliere ľudskej existencie, od nás očakáva silné kresťanské svedectvo vo všetkých oblastiach osobného a spoločenského života. Od našej schopnosti spoločne svedčiť o Duchu pravdy v týchto ťažkých časoch do veľkej miery závisí budúcnosť ľudstva.

29. V tomto zapálenom svedectve o pravdivosti Boha a spôsobosnej Dobrej zvesti nech nás podporuje Bohočlovek Ježiš Kristus, náš Pán a Spasiteľ, ktorý nás duchovne posilňuje svojím verným prísľubom: „Neboj sa, maličké stádo, lebo vášmu Otcovi sa zapáčilo dať vám kráľovstvo“ (Lk 12,32)!

Kristus je zdrojom radosti a nádeje. Viera v neho premieňa ľudský život, naplnia ho zmyslom. O tom sa mohli presvedčiť cez svoju skúsenosť všetci tí, na ktorých sa môžu uplatniť slová apoštola Petra: „Kedysi ste ani ľuďom neboli, a teraz ste Boží ľud; vy, čo ste nedosiahli milosrdenstvo, teraz ste milosrdenstvo dosiahli“ (1 Pt 2,10).

30. Naplnení vďačnosťou za dar vzájomného porozumenia vyjadreného počas nášho stretnutia hľadáme s nádejou na presvätú Matku Božiu a vyzývame ju so slovami tejto starobylej modlitby: „Pod ochranu tvojho milosrdenstva sa utiekame, Svätá Matka Božia.“ Nech Panna Mária svojím príhovorom povzbudí k bratstvu tých, čo ju uctieujú, aby sa znovu spojili v čase určenom Bohom, v pokoji a v harmónii v jedinom Božom fude, na slávu Najsvätejšej a nedeliteľnej Trojice!

FRANTIŠEK,
biskup Ríma, pápež Katolíckej cirkvi
KIRILL,
patriarcha Moskvy a celej Rusi

12. februára 2016, Havana (Kuba)

Preklad: Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu

Spoločná deklarácia pápeža Františka a patriarchu Moskvy a celej Rusi Kirilla

spelo skrze dialóg k rýchlemu obnoveniu občianskeho mieru. Je nevyhnutné zabezpečiť humanitárnu pomoc vo veľkom meradle pre trpiace obyvateľstvo a pre toľkých utečencov v susedných krajinách.

Žiadame všetkých tých, ktorí môžu ovplyvniť osud unesených osôb, medzi nimi metropolitov Aleppa, Paola a Giovanniho Ibrahima, unesených v apríli 2013, aby urobili všetko, čo je potrebné pre ich rýchle oslobodenie.

11. Pozdvihujeme naše modlitby ku Kristovi, Spasiteľovi sveta, za obnovu mieru na Blízkom východe, ktorý je „ovocím spravodlivosti“ (porov. Iz 32,17), aby sa posilnilo bratské spolunažívanie medzi rôznymi zložkami obyvateľstva, cirkvami a náboženstvami, ktoré sú tam prítomné, za návrat utečencov do svojich domovov, uzdravenie zranených a za večný odpočinok pre nevinne zavraždených.

S naliehavou výzvou sa obraciame na všetky strany, ktoré môžu byť zapojené do konfliktov, aby preukázali dobrú vôľu a posadili sa za rokovací stôl. Zároveň je potrebné, aby medzinárodné spoločenstvo preukázalo každé možné úsilie o ukončenie terorizmu s pomocou spoločných, prepojených a koordinovaných aktivít. Výzývame všetky krajiny zapojené do boja proti terorizmu, aby konali zodpovedným a rozvážnym spôsobom. Povzbudzujeme všetkých kresťanov a všetkých veriacich v Boha, aby so zápalom v modlitbe prosili prozreteľného Tvorcu sveta, aby chránil svoje stvorenie pred zničením a aby nedovolil novú svetovú vojnu. Aby bol mier trvalý a spoľahlivý, sú potrebné špecifické snahy obrátené na znovuoobjavenie spoločných hodnôt, ktoré nás spájajú založených na Evanjeliu nášho Pána Ježiša Krista.

12. Skláňame sa pred mučeníctvom tých, ktorí za cenu vlastného života, vydávajú svedectvo evanjeliové pravdy uprednostňujú smrť pred odpadnutím od Krista. Veríme, že títo mučeníci nášho času patriaci do rôznych Cirkví, ale zjednotení spoločným utrpením, sú závdavkom jednoty kresťanov. Vám, ktorí trpíte pre Krista, patrí slovo apoštola: „Milovaní, ... radujte sa, keď máte účasť na Kristových utrpeniach, aby ste sa radovali a plesali aj vtedy, keď sa zjaví jeho sláva“ (1 Pt 4,12-13).

13. V tejto znepokojujúcej dobe je medzináboženský dialóg nevyhnutne potrebný. Rozdiely v chápaní náboženských právd nesmú zabrániť osobám rôznych vierovyznaní žiť v mieri a harmónii. Za súčasných okolností majú ná-

činnosť poskytujú rôznorodú pomoc núdzným. Pravoslávni a katolíci často pracujú bok po boku. Dosvedčujú existenciu spoločných duchovných základov ľudského spolunažívania vydávajú svedectvo evanjeliových hodnôt.

15. Zároveň nás znepokojuje situácia v toľkých krajinách, v ktorých kresťania stále častejšie narážajú na obmedzovanie náboženskej slobody, práva dosvedčovať vlastné presvedčenia a možnosti žiť v súlade s nimi. Obzvlášť konštatujeme, že premena niektorých krajín na sekularizované spoločnosti, ktorým je cudzí každý odkaz na Boha a na jeho pravdu, predstavuje vážnu hrozbu pre náboženskú slobodu. Je pre nás zdrojom znepokojenia súčasné obmedzovanie práv kresťanov, ba dokonca ich diskriminácia, keď sa ich niektoré politické sily vedené ideologiou sekularizmu, neraz značne agresívne, snažia vytlačiť na okraj verejného života.

16. Proces európskej integrácie, ktorý sa začal po stáročiach krvavých konfliktov, bol mnohými prijatý s nádejou, ako záruka mieru a bezpečnosti. A predsa, pozývame k ostráživosti voči takej integrácii, ktorá by nemala rešpekt voči náboženským identitám. Zatiaľ čo ostávame otvorení príspevku iných náboženstiev pre našu civilizáciu, sme presvedčení o tom, že Európa musí ostať verná svojim kresťanským koreňom. Žiadame kresťanov vo Východnej a Západnej Európe, aby sa zjednotili na spoločné svedectvo o Kristovi a evanjeliu, aby si tak Európa zachovala svoju dušu formovanú po dve tisícročia kresťanskou tradíciou.

17. Náš pohľad sa obracia na osoby, ktoré sa nachádzajú v ťažkých životných situáciách, ktoré žijú v podmienkach extrémnej núdze a chudoby zatiaľ čo sa vzdržujú materiálne bohatstvá ľudstva. Nemôžeme ostať ľahostajní k osudu miliónov migrantov a utečencov, ktorí klopú na dvere bohatých krajín. Hýrivý konzumizmus, ako ho možno vidieť v niektorých najrozvinutejších krajinách, postupne vyčerpáva zdroje našej planéty. Rastúca nerovnosť v rozdeľovaní pozemných dohier zvyšuje pocit nespravodlivosti konfrontujúci systém medzinárodných vzťahov, ktorý bol nastolený.

18. Kresťanské cirkvi sú povolané, aby obhajovali požiadavky spravodlivosti, účtu voči tradíciám národov a autentickú solidaritu so všetkými tými, ktorí trpia. My, kresťania, nesmieme zabudnúť na to, že, čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby za-

cept otcovstva a materstva ako zvláštného povolania muža a ženy v manželstve, posvätenom bibliickou tradíciou, je vytlačovaný z verejného povedomia.

21. Žiadame všetkých, aby rešpektovali neodňateľné právo na život. Miliónom detí sa odopiera samotná možnosť narodiť sa na tento svet. Hlas krvi nenarodených detí volá k Bohu (porov. Gn 4,10).

Rozvoj takzvanej eutanázie spôsobuje, že osoby vo vyššom veku a chorí sa začínajú cítiť ako nadmerná záťaž pre ich rodiny a spoločnosť vo všeobecnosti.

Sme tiež znepokojení nad rozvojom techník lekárskej asistovanej plodenia, lebo manipulácia ľudského života je útokom na základy existencie človeka, stvoreného na Boží obraz. Veríme, že je našou povinnosťou pripomenúť nemeniteľnosť morálnych kresťanských princípov, založených na rešpekte dôstojnosti človeka, ktorý je - podľa plánu Stvoriteľa - povolaný k životu.

22. Radi by sme sa dnes obrátili špeciálnym spôsobom na mladých kresťanov. Vy, mladí, máte za úlohu neukryť svoj talent v zemi (porov. Mt 25,25), ale použiť všetky schopnosti, ktoré vám Boh dal, aby ste vo svete dosvedčili Kristove pravdy, aby ste stelesnili vo vašom živote evanjeliové prikázania lásky k Bohu a k blížnemu. Nemajte strach ísť proti prúdu obhajujúc Božiu pravdu, od ktorej sú dnešné sekulárne normy vzdialené svojím neustálym prispôbovaním.

23. Boh vám miluje a čaká na každého jedného z vás, ktorí ste jeho učeníkmi a apoštolmi. Buďte svetlom sveta, aby tak tí, čo vás obklopujú, vidiac vaše dobré skutky, vzdali slávu vášmu Otcovi, ktorý je na nebesiach (porov. Mt 5, 14, 16). Vychovávajte vaše deti v kresťanskej viere, odovzdávajte im význam perlu viery (porov. Mt 13,46), ktorú ste dostali od vašich rodičov a predkov. Spomeňte si, že „ste boli draho vykúpení“ (1 Kor 6,20), za cenu smrti na kríži Bohočloveka Ježiša Krista.

24. Pravoslávnych a katolíkov zjednocuje nielen spoločná Tradícia Cirkvi prvého milénia, ale tiež misia hlásať Kristovo evanjelium v dnešnom svete. Táto misia v sebe zahŕňa vzájomný rešpekt voči členom kresťanských spoločností a vylučuje akúkoľvek formu prozelytizmu.

Nie sme konkurenti, ale bratia a od tohto konceptu musia byť vyvodzované všetky naše vzájomné činy i činy voči vonkajšiemu svetu. Povzbudzujeme katolíkov i pravoslávnych zo všetkých krajín, aby sa naučili spoločne žiť v mieri a

XVI.

Časť dekabristov, presnejšie 23 z počtu 27, ktorí boli postavení pred súd v súvislosti s prevratom, sa podieľali na činnosti slobodomurárskych lóží. M. I. Novikov, príbuzný známeho slobodomurára, považoval ruské slobodomurárske lóže za miesto agitácie do dekabristickej organizácie „Zväz blaženosti“. Do svojho vystúpenia na Senátnom námestí slobodomurári poznali výrok jedného zo svojich členov: „Existuje mier, ktorý nemôžeme uzavrieť; odzbrojenie, s ktorým nemôžeme súhlasiť a vojna, v ktorej sme nútení neustále pokračovať až po víťazstvo alebo smrť. Je to vojna s odvekými nepriateľmi slobodomurárstva a republiky, nepriateľmi rozumu, vedy a ľudskej spravodlivosti. Týmto nepriateľmi sú všetky dogmy a všetky cirkvi.“

Po zákaze lóží roku 1822 sa ruskí slobodomurári stiahli do podsvetia. Boli prípady, keď v šľachtických rodinách slobodomurárstvo prechádzalo z generácie na generáciu zakladajúc tak zvláštnu rodinnú tradíciu. Kvôli nedostatku dokumentov nemôžeme dobre sledovať slobodomurárstvo v závažných rokoch 1822-1825. Ako mnohé iné politické organizácie v Rusku tých čias, aj oni sa kvôli bezpečnosti skrývali pred svetom a najmä tajili svoje obsadenie. Slobodomurári sa zúčastňovali sprisahání vo všetkých oblastiach, a pritom tajili svoju existenciu. Všetko bolo natoľko tajné, že ani polícia pri pátraní po plánoch ruských a francúzskych slobodomurárov nemohla nájsť dostatok dôkazov. Mnoho emigrantov z Ruska v tom čase vstupovalo do lóží až za hranicou.

Treba poznamenať, že slobodomurárstvo i revolúcia sú bratia blíženci. Revolučná devíza rovnosť, bratstvo, sloboda, je vo svojej podstate devízou slobodomurárov. Slobodomurár Papus potvrdzuje, že „podstatou revolúcie je uplatnenie konštitúcie slobodomurárskych lóží v spoločnosti!“ Napríklad vo Francúzsku v polovici 40. rokov 19. storočia sa parížske noviny, medzi ktorých spolupracovníkov patrili napr. F. Engels alebo M. A. Bakunin, zaujímali o slobodomurárov a obrátili sa na nich s otázkou o „nešťastnom postavení proletariátu“. Tento návrh padol na úrodnú pôdu a lóža „Dokonalej jednoty“ zvolala roku 1845 slobodomurársky kongres „o otázke chudobných a prostriedkoch, ktorými možno zastaviť nárast chudoby.“ Ľavicové sympatie sa objavujú v polovici 40. rokov 19. storočia aj v nemeckom prostredí, obzvlášť v mladých lóžach nehládajúc na ich konzervatívnosť. Slobodomurári zohrali značnú rolu v „Lige mieru a slobody“ z konca 60. rokov 19. storočia, takže významný ruský anarchista a ľavicový radikál Bakunin zostával v orbite slobodomurárskych väzieb.

Obnovenie slobodomurárskych lóží sa udialo po prvej ruskej revolúcii a viedlo k utvoreniu rozvetvenej organizácie, o čom písal ešte v roku 1930 známy revolucionár V. D. Bonč-Brujevič v spomienkach na známeho anarchistu tej doby P. A. Kropotkina. Kropotkin informoval autora o prítomnosti slobodomurárstva v Rusku do roku 1917. Bonč-Brujevič poznamenáva: „Mal

pravdu prinajmenšom v jednom, že opozičná činnosť ruských liberálov mala bezprostrednú väzbu so slobodomurármi, prostredníctvom ktorých sa im darilo preniknúť všade, aj do najtajnejších miest samoderžavného organizmu, lebo všade siahali ich vplyv... Predseda dočasnej vlády po februárovej revolúcii roku 1917 A. F. Kerenskij bol vychovaný slobodomurármi ešte vtedy, keď bol členom Štátnej dumy, a pripravovaný na rolu politického vedúceho hnutia za zvrhnutie samoderžavie.“

Slobodomurárstvo sa obnovilo v Rusku na spôsob organizácií pod názvom „Najvyššia rada národov Ruska“. Na prelome rokov 1916-1917 sa vedenie Najvyššieho soviету uskutočňovalo prostredníctvom generálneho sekretára. Hlavná zákonodarná a vyššia štátna

MERAB SURGULADZE

Revolúcia – alebo?

moc bola sústredená v Najvyššej rade ZSSR, nominálnym vedúcim strany alebo hlavným „magistrom“ bol generálny sekretár Ústredného komitétu Komunistickej strany ZSSR! Nuž, tradícia...

Treba poznamenať, že slobodomurárski činitelia neustále stotožňovali republiku bez cirkvi so socializmom. Následne sa spojili s komunistami. Predseda francúzskej lóže Grand Orient F. Desmons definuje republiku nasledovne: „Pre mňa republika znamená antiklerikalizmus, antimilitarizmus, socializmus.“ „Len vďaka zväzu ľavice, hlavnou organizáciou ktorého bude lóža, zvíťazíme...“ „Musíme združovať všetkých republikánov a dokonca vypracovať program spolu s komunistami!“

Podľa slov jedného z vplyvných slobodomurárov A. J. Halperna v Najvyššej rade Ruska ešte roku 1912 boli Kerenskij, Jefremov, Konovalov, Orlov-Davydov, Demidov, Vinogradov, Volkov, Stepanov, Koľubakin, Nekrasov, Skobelev, Čcheidze, Gegečkori, Čhenkeli. Halpern bol dobrý známy anarchista Kropotkina, ktorého navštevoval počas svojich pobytov v Anglicku. Kropotkin ho tam zoznámil so slobodomurárom a autorom knihy o roli slobodomurárstva vo francúzskej revolúcii 1789. Halpern o tom píše nasledovne: „Pri nasledujúcej návšteve Anglicka, ktorá bola takmer každé leto, som sa Kropotkina pýtal na vzťah k slobodomurárstvu. Nevie, či bol slobodomurárom, ale hovoril o tejto téme veľmi opatrne. Zmysel jeho odpovede viedol k nasledujúcemu: v ruských podmienkach samoderžavie môže mať organizácia, v ktorej základoch spočíva úsilie o oslobodenie ľudí na základe určených mravných princípov, veľký význam v boji so štátnou mocou a môže predstavovať i zjednotenie ľudí rôznych názorov, ktorí si môžu navzájom rozumieť a dôverovať si.“

Kropotkin dal Halpernovi odpoveď slovami londýnskej veľkolóže. Nie náhodou už niekoľko storočí držala patronát nad ľudmi bo-

jujúcimi s tradíciami svojej vlasti, nenávidiacimi monarchiu a cirkev a pripravujúcimi „svetlú budúcnosť“ podľa lepších slobodomurárskych tradícií.

XVII.

Účelová a plánovaná práca slobodomurárov v Rusku sa obzvlášť zintenzívnila po roku 1911, keď bol zavraždený silne prekážajúci P. A. Stolypin. Za spolupráce francúzskeho Grand Orientu boli roku 1911 po celom Rusku zakladané lóže, do ktorých vstupovali ľudia všetkých vrstiev obyvateľstva, teda i vojaci. Slobodomurárstvo zachvátilo rôzne politické prúdy od liberálov po bolševikov. K slobodomurárom patrili všetci lídri socialistov a komunistov: Savikov, Avxentiev, Kerenskij, Burcov, Apfelbaum

Rusku, zvolal: „Ak by cár videl zoznam ruských slobodomurárov, našiel by tam mnoho osôb z jeho blízkeho okruhu.“ Sprisahanie sa začalo formovať ešte v roku 1915 v zostave známej slobodomurárskej „päťky“: Jefremova, Kerenského, Konovalova, Tereščenka a Nekrasova. Dočasná vláda na čele s kniežaťom Lvovým bola navrhnutá ešte v apríli 1916. Z Anglicka sa šírila propaganda, že ruský dvor je pripravený uzavrieť separátny mier a zradiť národné záujmy Ruska a záujmy spojencov.

Hlavní predstavitelia anglickej politiky využívajú Rusko na zničenie Nemecka víťali štátny prevrat v Rusku, pretože „Anglicko nepotrebuje silné Rusko“, ako sa otvorene vyjadril Lloyd George. Predstaviteľ Anglicka Buchanan odká-

rárskych kruhoch sa rodila idea nutnosti odstrániť cára z trónu.

Ruskí politickí slobodomurári zohrali veľkú rolu vo vyhrotení revolučnej situácie na prelome rokov 1916 a 1917 a prví využili živelné povstanie 27. februára 1917, keď na zasadnutí členov Štátnej dumy bolo prijaté rozhodnutie o ustanovení Dočasného komitétu Dumy. Ako poznamenáva A. J. Halpern, po februárovej revolúcii roku 1917 pri menovaní administratívy novej vlády zohrali veľkú rolu bratské väzby. Napríklad ak sa hľadala osoba na post komisára gubernie alebo na iný významný post, najprv sa obracali na členov miestnych lóží, a ak sa u nich našla vhodná osoba, bola okamžite menovaná. Halpern píše, že keď zavolať Gegečkori do Tbilisi, bolo priam citeľné, že s ním druhá strana hovorí ako s bratom z lóže. Halpern si spomína taktiež na nových členov lóží prijatých v mesiacoch revolúcie - N. D. Avxentieva (ešte predtým bol prijatý do lóže vo Francúzsku) a významného esera B. V. Savinkova.

Gegečkori bol sociálnym demokratom, no predovšetkým slobodomurárom. Silno mu imponoval fakt, že v slobodomurárskej organizácii boli značné peňažné prostriedky, ktoré jej umožňovali pokrývať všetky výdavky na vizitácie provincií, atď. Zúčastňoval sa na zasadnutiach lóží spolu s ďalšími sociálnymi demokratmi rozprával o úlohách v strane. Magistrom sa stal roku 1913. V procedúre jeho zasvätenia bola zahrnutá reč podobná na doktorskú dizertáciu. Gegečkori si vybral tému: „O roli slobodomurárstva v revolučnom boji“. Rozoberal účasť lóží na vyvolaní revolúcie. Jeho práca bola preverená, skonštatovalo sa úspešné zloženie skúšky a bola mu priznaná hod-

Smrteľné zranenie ruského predsedu vlády Petra Stolypina roku 1911 v kyjevskom divadle. Atentátnikom bol D. Bogrov, člen sociálnorevolučného hnutia

Ničenie chrámov počas bolševickej revolúcie

nost'. Titul magister mu dával právo prijímať do lôže ďalších členov. Roku 1916 prišiel do gruzínskeho mesta Kutaisi predseda lôže Najvyšší sovieta Ruska S. D. Urušov a pomocou miestnych bratov Zdanoviča, Čcheidzeho a Gegčkorihho tam založil Kaukazskú lôžu.

Petrohradské lôže pokračovali roku 1917 vo svojej činnosti. Čcheidze v marci 1917 písal Gegčkorimu: „Naši bratia prejavujú veľkú aktivitu.“ V marci bol Miľukov protivníkom začlenenia do vlády Kerenského i Tereščenka, a keď ich prijali, hovoril o akejsi „tajomnej sile“ vznášajúcej sa nad vládou. Gegčkori uznal zoznam členov dočasnej vlády a okamžite pochopil, odkiaľ sa nabrali niektoré dovedy neznáme mená.

V tej dobe v lôži Najvyšší sovieta Ruska preberali otázku o vojne a väčšina jej členov trvala na okamžitom uzavretí mieru. Halpern to rozhodne podporoval. „Myslel som,“ píše, „že bojovať už nemôžeme, o čom svedčili správy z frontu. Preto bolo nutné oznámiť spojencom, že sa môžeme zručiť, ak nebudú súhlasiť so všeobecnými dohovormi.“ Idea podpísania mieru s Nemcami teda neprináležala len „súduhovi“ Leninovi.

V októbri 1917 sociálni demokrati na čele s Leninom uskutočňujú v Petrohrade vojenský prevrat. Vláda ďalších sociálnych demokratov - menševikov na čele s Kerenským je zbavená moci. Treba podotknúť, že nehody medzi bolševikmi a menševikmi boli menšie než medzi bratmi Romulom a Remom, ktorí založili Rím. Obe strany spájalo heslo „Rovnosť, bratstvo, sloboda“, nenávisť k monarchii, k tradíciám a hlavnému spojencovi trónu - Cirkvi. Obe strany sa usilovali o socializmus vo vlasti, aj v zahraničí a v budúcnosti očakávali víťazstvo internacionálnej svetovej revolúcie a zjednotenie svetového proletariátu. Prečo teda medzi nimi došlo k rozkolu? Menševici totiž odkladali ukončenie vojny. Vo svojej rétorike používali propagandistické slová ako „internacionalizmus“, „socializmus“, „svetová revolúcia“, ktoré v tom čase neboli známe prevažnej väčšine ruského obyvateľstva. Meškali s uskutočnením revolučnej politiky. A čo je najhlavnejšie - cár Mikuláš II. s rodinou boli ešte nažive, kým ne-

bola vykonaná ich rituálna slobodomurárska poprava. Preto svetové slobodomurárstvo potrebovalo radikálnejšiu vládu, ktorá by bola v krátkom čase schopná riešiť všetky otázky a uskutočniť revolučný program. Taká vláda sa našla! Bola to vláda bolševikov na čele s Leninom. Bolševici rýchlo uskutočnili štátny prevrat v októbri 1917 prikrývajúce sa heslami zrozumiteľnými každému človeku: „Preč s vojnou!“ „Vládu soviatom!“ „Zem roľníkom!“ „Závodov pracujúcim!“ atď. Najväčším príkladom vplyvu slobodomurárov na svetovú históriu je teda práve tzv. Veľká októbrová socialistická revolúcia.

Podľa materiálov prezentovaných na rozličných fórach získal V. I. Lenin na uskutočnenie revolúcie milión zlatých rubľov a 20 miliónov dolárov od nemeckej vlády prostredníctvom nemeckých a anglických bankárov a 20 miliónov dolárov od organizácie B'nai-B'rith majúcej pobočky v 42 krajinách. V dokumentoch francúzskej veľkolóže sa vyskytuje meno Ulianov-Lenin (údajne bol Lenin od roku 1914 členom lôže „L'Union de Belleville“ patriacej pod Grand Orient). Pravda, potom si Lenin vymohol od 4. kongresu Kominterny rozhodnutie „o nezlučiteľnosti členstva v bolševickej strane s členstvom v slobodomurárskych lôžach“, ktoré bolo potvrdené po smrti Lenina roku 1934 na 17. zjazde VKP. Väzbu Lenina na slobodomurárov (nezavisle od toho, či on sám bol slobodomurárom alebo nie) a ich rolu pri príprave bolševickej revolúcie však potvrdzujú prakticky všetci bádatelia zaoberajúci sa touto otázkou.

Objavujú sa údaje, že K. Marx a F. Engels boli slobodomurármi 31. stupňa (z 33). Súpútnik Marxa v organizácii I. Internacionála, M. A. Bakunin, bol taktiež slobodomurár. Aj predseda dočasnej vlády Kerenskij bol slobodomurár 32., alebo podľa niektorých údajov 33. stupňa. Jeden z organizátorov Októbrovej revolúcie roku 1917 a jeden zo zakladateľov Červenej armády a IV. Internacionály, L. D. Trockij vstúpil do lôže zlatej pyramídy, nazývanej i Micraim (po hebrejsky Egypt) a bol slobodomurárom vysokého stupňa zasvätenia.

(Pokračovanie z predchádzajúceho čísla)

Na podchytenie mladých nádejných nemeckých politikov pre svoje vlastné účely ponúkajú im USA „dodatočné vzdelanie“ (viď knihu od Jutty Dittfurthovej: Vojna, Atóm, Bieda. Čo hovoria, čo robia: Zelení (Krieg, Atom, Armut. Was sie reden, was sie tun: Die Grünen; v tejto strane sa usalašili individuá pracujúce proti vlastnému štátu). Podobné „dodatočné vzdelanie“ dostali aj vybraní budúci politici po roku 1989 v štátoch bývalého východného bloku.

PRIATELSTVO MEDZI NEMECKOM A USA

V Nemecku sa neustále zdôrazňuje priateľstvo s USA. Ako také priateľstvo vyzerá, dozvieme sa od profesora Wenera Weidenfelda, ktorý pracoval 12 rokov ako koordinátor medzi USA a Nemeckom. Keď Nemecko súhlasí v istých veciach s USA, je jeho najlepším priateľom. Keď sa nezhodne v druhoradých

brožúry a psychologicky primáli k tomu aj školákov. V školách sa rozdával propagačný materiál. Paralelne angažoval Európsky menový inštitút (budúca centrálna banka EÚ) vlastnú reklamnú agentúru, Európska komisia prispela 100 miliónmi DM a najala 130 marketingových odborníkov. Kritika eura, často iba pochybnosť o ňom sa vysvetľovali ako nacionalizmus, šovinizmus a neuvedomelosť, staromódnosť, antieurópanstvo a pod. Novinári kritickí voči euru mali problémy. Korešpondent denníka Süddeutsche Zeitung Winfried Münster bol pre nemeckého veľvyslancu v Bruseli „kryšou“, kolegovia sa mu vyhýbali a bývalý spolkový kancelár Kohl mu pri jednom stretnutí s novinármi nariadil, aby svoju kritiku voči euru nenosil do redakcie, aby neotravoval ovzdušie. Napomenutie dostal aj od bývalého ministra zahraničných vecí Kinkelera.

Chcela by som predstaviť čitateľom niektoré mimovládne a ľudsko-právne organizácie tretieho sektora, ktorými sa

hatými na obe, proti demokratickému vývoju v Angole, Guatemale, Nikaragae a mnohoročným porušovaním ľudských práv zo strany vojenských režimov v Južnej Amerike (operácia Condor), pri ktorých boli státisíce zavraždených, unesených alebo mučených. Atlantik-Brücke pomenováva svoju cenu po tomto pracovníkovi CIA.

ASPEN-INSTITUTE - PROAMERICKÝ A CIA BLÍZKY THINK-TANK.

German Marshall Fund - propagandistická organizácia, založená Guidom Goldmanom, synom Nahuma Goldmana, zakladateľa a prezidenta Svetového židovského kongresu (WJC), predsedu Jewish Agency a prezidenta Svetovej sionistickej organizácie (1956 - 1968). Cieľom tejto organizácie je „podporovať vedúce sily, ktoré sa angažujú v oblasti transatlantických vzťahov.“ Inými slovami povedané, vychováva a podporuje proamerických lobistov. German Marshall Fund má veľmi dobré kon-

Niekoľko myšlienok z knihy

KÚPENÍ NOVINÁRI

otázkach, pýta sa americká vláda, kde je jeho vďačnosť, keďže slobodu a bezpečnosť mu vydobyli a udržali ony. Keď má Nemecko vo vážnej veci iný názor, vyložia USA na stôl materiály tajnej služby a začnú ho vydierať. Nemecko má na výber: buď sa podvolí alebo padne. Podľa Weidenfelda majú Američania jasnú predstavu o svojich záujmoch.

Kto vládne v Európe? Obyvatelstvo EÚ to určite nie je. Je to snáď nejaký mienkotvorný kartel, tá najvplyvnejšia skupina ľudí z priemyslu, finančníctva a politiky, ktorí v pozadí ťahajú nitky a cez hlavné médiá tiež ovládajú naše myslenie? Zoberme si euro. O ňom rozhodli Bilderbergovci (viď <http://www.fr-online.de/politik/bilderberg-konferenz-geheim-treffen-der-elite>, 1472596,4471506.html). Zavedenie eura je príkladom, ako elitné štruktúry z pozadia diriguju náš život, píše autor. EÚ sa stala síce veľkým kapitálovým a finančným trhom, ale stratou národných mien dochádza k oslabeniu národného povedomia a vlastnej kultúry. Rozmanitosť kultúr sa stráca. Menovú politiku ako základ štátnej suverenity odovzdali národné štáty európskemu právnemu a ekonomickému spoločenstvu.

Nemci sa svojej marky nechceli vzdať, prebiehali rôzne iniciatívy za jej zachovanie. Euroskeptici a poprední nemeckí ekonómovia sa obrátili i na Spolkový ústavný súd, aby zabránili euru. Mediám a politikom boli iba na posmech. Verejnosť euro odmietala, nápravu mala zaistiť silná reklama. Deväť miliónov eur (17,6 Milionen DM) stála informačná kampaň financovaná z rozpočtu tlače a Úradu pre verejnú mienku spolkovej vlády. V televízii bežali rôzne klipy so známymi osobnosťami o výhodách eura. V diskusiách vystupovali iba podporovatelia eura, euroskeptici sa tam nedostali. Ani spolková vláda nezaostávala v euro-propagande. Podľa prameňov, na propagáciu eura na roky 2000 a 2001 bol vyhradený rozpočet 28 miliónov mariek. Reklamné kancelárie pracovali na plné obrátky. V pravý čas sa objavili reklamy, organizovali semináre pre novinárov, distribuovali reklamné

Ulfkotte vo svojej knihe zaoberá: National Endowment for Democracy (NED), Agentúra pre medzinárodný rozvoj (USAID), Freedom House ... ako i niektoré elitné skupiny diktujúce chod sveta, v ktorých sa podľa Ulfkotteho novinári, šéfredaktori a vydavatelia cítia dobre.

ATLANTIK-BRÜCKE:

Bývalý predseda spolku Atlantik-Brücke Arend Oetker opisal túto americko-nemeckú organizáciu, ktorá má blízko k CIA (Central Intelligence Agency) nasledovne: „USA sú riadené 200 rodinami a s nimi chceme mať dobré kontakty“. Atlantik-Brücke funguje ako sieťová štruktúra a súkromný politický poradný inštitút, ktorý má významný vplyv na verejnú mienku. Je to elitárna skupina udávajúca chod spoločnosti. Má vyše 500 osobností z bankovníctva, financií, hospodárstva, politiky, médií a vedy. Poprední televízni moderátori, šéfredaktori mienkotvorných médií, komentátori z verejnoprávnych kanálov (ARD, ZDF) a politici (napr. Angela Merkelová) sú členmi tejto spoločnosti. Politici sú zväčša okrem toho aj v Rockefellerovej Trilaterálnej komisii.

Atlantik-Brücke organizuje každoročne dôverné rokovania s USEUCOM (U.S. European Command / U.S. velenie pre Európu), o ktorých verejnosť nie je informovaná. USEUCOM nie je akýmsi dobročinným spolkom, lež komandom, ktoré plánuje v Európe vojny.

Atlantik-Brücke udeľuje cenu Veronika A. Waltersa. Vernon A. Walters pôsobil od roku 1941 v ozbrojených silách USA. Podieľal sa na všetkých politických amerických prevratových akciách v druhej polovici 20. storočia: v Kórei (1950-1953), v puči proti demokraticky zvolenému iránskemu premiérovi Muhammadovi Mosaddekovi (1953), pri operáciách tajných služieb, aby sa zabránilo volebným úspechom komunistov v Taliansku (1960-1962) a v krvavom vojenskom prevrate v Brazílii (1964). Bol strategickým šéfom CIA a v tejto funkcii zodpovedný za podporu vojenského prevratu v Chile (1973), ako i za znemožnenie klinčekovej revolúcie v Portugalsku (1974). Jeho meno sa spája s akciami bo-

takty s tajnými službami. V júni 2014 sa napr. bývalý šéf saúdskych a bývalý šéf izraelskej tajnej služby stretli v German Marshall Fund. Karen Donfriedová, vedúca Marshallovej nadácie bola predtým v Obamovej Rade pre národnú bezpečnosť v Európe. Suzanne Woolseyová, manželka bývalého šéfa CIA, Jamesa Woolseya, je členkou predstavenstva / riaditeľkou German Marshall Fund(u).

Politickou záležitosťou, slúžiacou na propagáciu politiky Bieleho Domu je aj organizácia Reportéri bez hraníc, financovaná miliardárom Sorošom, čiastočne aj CIA, konkrétne National Endowment for Democracy.

Mnohí novinári bažia po členstve v rôznych nadáciách. Nejednen z nich je členom aj vo viacerých nadáciách. Šéfredaktor týždenníka „Wirtschaftswoche“ je predsedom Nadácie Ludwiga Erharda, blízkej politickej strane CDU, členom predstavenstva Nadácie Johannu Quandtovej, do treťice je aj v správnej rade Nadácie Friedricha-Augusta-von-Hayeka, v ktorej je viacero nemeckých novinárov. Každé dva roky udeľuje táto nadácia ceny osobnostiam, ktoré dosiahli mimoriadne úspechy pri zakladaní, posilňovaní a podporovaní slobodného hospodárskeho a spoločenského poriadku vo svete. Medzi významnými bol v roku 2007 aj nám dobre známy Slovák, ktorý sa vraj veľkou mierou pričínil o „blaho-byt“ na Slovensku, Mikuláš Dzurinda.

KONFERENCIA BILDERBERGU

sa koná síce pravidelne raz za rok, ale aj tak sa o nej vie len málo. Stretávajú sa tu politici, osobnosti z armády, vedúci hospodárstva a novinári zo Severnej Ameriky a západnej Európy. Názov Bilderberg je pomenovaný po prvej schôdzi, na ktorú pozval v máji 1954 holandský princ Bernhard do jeho hotela Bilderberg v Holandsku. Francúz Thierry Meyssan, prezident a zakladateľ Réseau Voltaire a Axis for Peace zistil, že Bilderberg je lobistická organizácia s cieľom ovplyvňovať verejnú mienku proamericky a pretláčať záujmy proamerického finančníctva.

(Pokračovanie ma 8. strane)

Dňa 23. februára t. r. si Slováci doma i vo svete pripomenú 120. výročie narodenia jedného z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej kultúry Jozefa Cígera Hronského. Na oživenie informácií o jeho osude a tvorbe poskytuje náš časopis scenár programu, ktorý v tomto roku realizujú v Literárnom múzeu Slovenskej národnej knižnice v Martine. Scenár je skrútený o časti so vzťahom k sprievodnému premietaniu historických fotografií a filmu, ako aj o scénické a režisérske usmernenia. V najjednoduchšej forme sa dá realizovať len s jedným rozprávačom a jedným účinkujúcim. V náročnejšom obsadení môže účinkovať okrem rozprávača 7 interpretov a jeden technik na premietanie fotografií, filmu a púšťanie zvukových nahrávok.

Pieseň Hojže Bože, jak to boli

ROZPRÁVAČ (ďalej len R): Dobrý deň! Srdečne vás vítame na programe venovanom pamiatke spisovateľa Jozefa Cígera Hronského pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia, ale aj vlaňajšieho 55. výročia jeho úmrtia ako aj 70. výročia jeho nechceného odchodu do emigrácie.

Jozef Cíger Hronský bol nielen vynikajúci slovenský spisovateľ, ale aj plodný publicista, redaktor, maliar, architekt, divadelník, pedagóg, zostavovateľ učebníc... Stal sa jedným z najvýkonnejších šéfov Matice slovenskej, pri ktorej založil najmodernejšiu slovenskú knižtlačiareň Neografia. Bol skvelým manažérom slovenskej kultúry, a to nielen doma, ale aj vo svete. Keď sa na Slovensku pokúšali zlikvidovať Maticu, založil v Argentíne Zahraničnú Maticu slovenskú. A ešte predtým ho v Amerike zvolili aj za predsedu Slovenskej národnej rady a za čestného predsedu Spolku slovenských spisovateľov a umelcov.

V oblasti literatúry zaznamenávame u Hronského oveľa širší záber tvorby, než u iných našich spisovateľov. Stal sa zakladateľom modernej tvorby pre deti. (Smelý Zajko, Budkáčik a Dubkáčik, Tri múdre kozliatka, Podpolianske rozprávky, Brondove rozprávky...)

Programovo rozvíjal žánre slovenských historických povestí: (Kremnické povesti, Zakopaný meč, Budatínski Frgáčovci, Sokoliar Tomáš...) Pred Hronským sa nikto programovo nevenoval takémuto druhu literatúry, lebo to bolo náročné. Bolo treba mať aj literárny talent, aj dobre poznať odbor (napr. sokoliarstvo), aj históriu. Ale vďaka tomu sa deti dozvedali informácie ľahšou formou, než školským „mučením“.

Hronský zostavoval a v Matici slovenskej vydával veľké množstvo učebníc pre školy.

Založil a viedol niekoľko časopisov, napr. prvý kvalitný slovenský ilustrovaný časopis pre deti - Slniečko. Ilustrácie mu doň kreslil Jaroslav Vodrážka. Obaja umelci očarili úrovňou časopisu nielen deti, ale aj dospelých. Vo fondoch Literárneho múzea v Martine sa nachádzajú zaujímavé zvukové nahrávky so spomienkami Jaroslava Vodrážku. Rozpráva v nich, že keď chodil po slovenských dedinách hľadať inšpiráciu pre svoju tvorbu, vošiel raz ustatý, hladný a smädný do krčmy objednať si čosi pod zub a našiel tam hŕbu chlapov, ktorí nepili! Nakláňali sa všetci nad stolom tak, že mali hlavy v jednej kope. A pod tou kopou hláv sa neukrývali poháriky, ale otvorený časopis Slniečko. Jeden z chlapov nahlas čítal a ostatní komentovali obrázky. Vodrážkovi sa zastavil dych - väčšiu odmenu za svoju i Hronského robotu ani nemohol dostať.

Hronský napísal veľké množstvo románov, článkov, odbornej literatúry, predhovorov, dve knihy cestopisu po Amerike, niekoľko divadelných hier, realizoval veľa prednášok, namaloval stovky obrazov, v zahraničí robil návrhy sklenených vitráží do kostolov, čo žiaden náš spisovateľ nerobil.

Čo aký veľký výpočet Hronského aktivít urobíme - nikdy nebude úplný. Preto sa v tomto programe do vymenúvania ani nepustíme. Knihy a zoznamy Hronského diel si môžete pozrieť v tejto sále i pred ňou. A keď záj-

Jozef Cíger Hronský: Akí sme...

také budú i dejiny slovenské

Scenár Márie Rapošovej k 120. výročiu narodenia spisovateľa

dete do knižníc, nebojte sa, že neviete poradiť dôležitosti jeho diel. Ubezpečujeme vás, že nech si vyberiete od Hronského čokoľvek, všetko bude stáť za prečítanie.

Aby ste mali lepšiu motiváciu, teraz vám predstavíme niečo z Hronského života i z jeho tvorby.

J. C. HRONSKÝ (ďalej len JCH): Krstný list hovorí, že narodil som sa vo Zvolene, hoci narodil som sa pod Zvolenským zámkom, a to nie je všetko jedno. I dnes vedel by som sa hádať, že riečka Slatina je stokrát hodnotnejšia, než zvolenský Hron. A vôbec, na slatinskej strane je všetko krajšie - púpava pod zámkom, drevený most cez Slatinu a Pustý hrad. Ten je tiež u nás...

Narodil som sa vo februári. Nie je chyba, že som sa narodil, iba to je chyba, že narodil som sa vo februári. Február totiž najhoršie obišiel zo všetkých mesiacov, lebo ukrátili ho na dňoch.

A ja verím, že február prenáša túto svoju krátkosť i na ľudí... Áno, vo februári rodia sa ľudia krátki... Žiaľ, mám iba 168 cm, čo naprosto nestačí, aby človek vyčnieval.

R: Takto humorne a skromne ladil Hronský nielen svoj životopis, ale aj iné texty. Cez humor však presakuje k čitateľovi aj Hronského neľahký životný osud.

JCH: Prežil som krásne detstvo a rád ho mám i dnes. Nevodila ma guvernanka na prechádzky, zavše ani pečených zemiakov nebolo dosť na stole, ale za detstva som bol nesmierne bohatý. Deti majiteľa píly museli pekne oblečené sedieť za oblokom a bledli od závlsti, keď ma videli bosého brodiť v potoku. Srdce mi rástlo, keď som im mohol rozprávať, ako som chytil pstruha, alebo ako som sa dostal v zámku až do väznice, kde zatvárali detvianskych zlodejov. Alebo ako ma obháňali pltníci na Hrone...

Iba to som im nepovedal, koľko strachu pretrpí matka, keď ma niet a ako ma podvečer vyobšívajú. Ale po večeri... usádzala si ma vedľa seba a rozprávala mi, spievala a čítala...

Nikdy by som sa jej nebol mohol odmeniť za tie krásne večery, i keby ma bola prežila...

R: Hronský mal šiestich súrodencov. Rodičia sa museli poriadne obracať, aby ich uživil. Napriek chudobe sa usilovali zabezpečiť im aj vzdelanie.

JCH: Keď som skončil meštianku, poslali ma do Levíc študovať. Ale otec čoskoro oľutoval, že chcel mať syna učiteľa, lebo štipendiá sa rýchlo minuli. No v aférach, aké som veľmi často mával s dejinami, metodikou atď. zvíťazil som ja! A v roku 1914 dostal som diplom.

R: Bolo to však ešte za Rakúsko-Uhorska a Hronskému hrozilo odnárodenie:

JCH: V Leviciach bol som už dokonalý Maďar, ba na povzbudenie riaditeľa ústavu chcel som ponížiť prosíť i o nové meno: Csongrády. Totiž - ypsilon bol by som si i bez milosti milostivého ministra prilapil. Písal som však otcovi o dovolenie. A že požadovanú I korunu 60 halierov mi pán profesor daruje. Odpoveď bola krátka: Pán profesor môže darovať, čo len chce, meno môžeš prevracať ako chceš, ale domov sa potom neukáž! Takto ostalo pri starom. Ročnú štatistiku zato vrátili nám niekoľkým, že vrah z nedozretosti priznal sme za reč materinskú tú, ktorú naučili sme sa od matky. (My, chudáci!) Pravda, v budúcnosti už vedel som, ktorá reč mi je materinskou!

R: Táto skúsenosť sa stala základom pre jeho životné hodnoty. Všetko sa usiloval robiť tak, aby to bolo v prospech všetkých Slovákov. Pracoval najprv ako učiteľ. Na Slovensku bolo pre deti málo dobrých kníh na čítanie, preto ich začal vydávať. Jeho talent, pedagogickú i ná-

rodnú angažovanosť si všimli v Matici a priťahli ho do Martina, kde mu zverili zostavovanie učebníc pre školy a redigovanie časopisu Slniečko. V Slniečku sa začala fantastická spolupráca Hronského s výtvarníkom Jaroslavom Vodrážkom. Inej takej spolupráce spisovateľa s ilustrátorom sme na Slovensku nemali. Ich postavičky sú stále živé a aktuálne. Prvým a najslávnejším hrdinom sa stal Smelý Zajko. Najprv ho vytvoril Vodrážka v sérii obrázkov ako komiks. A keď mal úspech, deti si vymohli pokračovanie príhod Zajka (v Afrike). Následne Hronský dopísal texty a vydal Zajka knižne. V ďalšom roku vymysleli obaja príhody dvoch prasiatok a onedlho aj troch kozliatok.

V literárnomúzejných fondoch v Martine sa nachádza aj zvuková nahrávka, ako si Vodrážka spomína na spoluprácu s Hronským.

Zvuková nahrávka spomienok J. Vodrážku

R: V metropole Turca si Hronský postavil dom. Stojí dodnes a slúži Matici ako múzejný dom. Postupne sa Hronský svojimi schopnosťami prepracoval z učiteľa na maticného tajomníka a napokon v r. 1940 na správcu. V ťažkých časoch dokázal urobiť Maticu ekonomicky prosperujúcou a nezávislou od štátnych dotácií.

Urobil Slovákom a Matici aj veľkú reklamu za oceánom, čo prezident Eduard Beneš a mnohí iní zástancovia myšlienky vrah jedného „československého“ národa (bez spojovníka) nevedeli prežiť.

Významný spisovateľ Vladimír Mináč o vtedajšej situácii píše:

V. MINÁČ: Vzdelávali nás vtedy tak, aby sme opustili svoju národnú individualitu; aby sme prijali nové československé vedomie. Toto československé bolo, pravdaže českým povedomím. Boli len české dejiny. Uhorské dejiny boli dejinami tých druhých - nepriateľov. Bola

len česká literatúra, najmä husitská... Mali sme mať inú pamäť onej kolonizátorskej „vyššej kultúry“. Z tej pamäti muselo vypadnúť celé slovenské národné obrozenie. Bernolák, Štúr a Hurban sa zместili do jedného krátkeho odseku... i to v zlomyseľnej zátvorke.

R: V roku 1932 mal Hronský odvahu vystúpiť aj proti „českým“ pravidlám slovenského pravopisu, ktoré nám vypracoval český jazykovedec Václav Vážný. O pár rokov si Hronský trúfol zorganizovať prvú oficiálnu matičnú cestu do Ameriky. Od decembra 1935 do júla 1936 putovali členovia delegácie po USA a Kanade - po mestách, kde žilo veľa Slovákov. Delegácia priviezla do Ameriky a darovala tam Slovákom 40 000 kníh, 20 000 brožúr, 6500 čísel časopisov, 600 obrazov, fotografie slovenských dejateľov a miest, kroje, keramiku, gramoplatne, diafilmy i filmy, napr. Zem spieva. So všetkým žala veľké úspechy. S výstavami, príhovormi, premietaním, spomínaním na Slovensko. Americkí Slováci často plakali od dojatia, že Slovensko na nich nezabudlo. Matiční delegáti tam predniesli veľa príhovorov. Hronský okrem desiatok svojich, napr. aj Škultétyho vŕcný odkaz:

J. ŠKULTÉTY: Sme synovia a dcéry jednej matky, máme spoločnú reč a spoločné povedomie, preto musíme mať i rovnakú národnú kultúrnu vieru. Na tomto poli sa musíme zísť, podať si ruky, sľúbiť, že budeme spoločne pracovať a navzájom si pomáhať...

R: Cieľom matičnej cesty bolo poznať situáciu amerických Slovákov a nadviazať s nimi živú spoluprácu. V čase, keď Česi chceli, aby Slováci s nimi splynuli do jedného národa, bola to veľká trúfalosť. A českí vládni predstavitelia to Hronskému nikdy nezabudli. Našli sa aj Slováci, ktorí Hronskému závideli kariéru a vysoký post. Dlhú si s tým nevedeli poradiť, lebo Hronský bol všeobecne uznávanou autoritou, pracovitý, precízny, písal skvelé literárne diela, jeho matičné vydavateľstvo produkovalo a predávalo také množstvá kníh, aké nikdy predtým. Okrem toho Hronský podporoval divadelníctvo, výtvarné výstavy, slovenské noviny a časopisy, prednášal o slov. kultúre po Slovensku i v zahraničí... Až prišiel koniec druhej svetovej vojny a s ním Povstanie. A vtedy sa príležitosť odstrániť Hronského našla.

V Martine vznikol Revolučný okresný národný výbor, ktorý v Turci prevzal moc a spisoval zoznamy Nemcov, najmä pokojamilovných slovenských občanov nemeckej národnosti, ktorých predkovia tu žili stáročia. Tí terajší slovenskí Nemci nenávideli fašizmus práve tak ako Slováci. Do zoznamov sa dostali aj nepohodlní Slováci, ktorí vraj kolaborovali s fašistami a slovenskou vládou. Začalo sa zatýkať a strieľať aj bez viny a bez súdu. Spisovateľ Tomáš Winkler o tom píše:

T. WINKLER: Medzi partizánmi zavládli také praktiky, podľa ktorých nebolo ťažké zastrelť akéhokoľvek Nemca z Turca, Prievidze alebo Handlovej s obvinením, že ide o fašistu... Napr. partizáni Surkovského oddielu vyrabovali a vypálili železničiarke konzumy vo Vrútkach i v Priekope... a pochytali v okolí Martina 276 údajných Nemcov. Počet obetí teroru v Sklabíni dosiahol 119 civilných osôb, ku ktorým pribúdali ďalší... Takto sa v Turci správali aj iné partizánske skupiny... V nemeckej obci Sklené partizáni popravili takmer 200 Nemcov. V Martine odsúdili na smrť napr. aj šikovného kníhtlačiaru a dobrého človeka Jozefa Rennera len preto, že mal nemecké meno.

R: Tak sa stalo, že aj Hronského 1. septembra 1944 revolučná „Národná“ stráž zatkla. Publicista Konštantín Čulen o tom napísal do novín Slovákov v Amerike:

K. Čulen: Hodili ho do pivnice, ktorú nazývali pivnicou smrti, lebo sem... prichádzalo partizánske auto pre živý náklad, ktorý odvážalo do partizánskeho sídliska - do Sklabine. Aj Hronský bol jednou z vybratých obetí. Zachránilo ho iba to, že partizáni boli smädní a v skladoch martinského pivovaru nabrali toľko piva,

Karikatúra Jozefa Cigra Hronského v lietadle nad slovenským New Yorkom od Janka Nováka

že nebolo na aute miesta pre ľudí, nuž odišli so sľubom, že sa vrátia.

R: Hronský netušil, prečo ho zatkli. Ale vedel už o praxi partizánov, že likvidujú nevinných ľudí. A tak v pivnici na hŕbe uhlia nezazmúril za celú noc oka, len počúval s hrôzou cvakanie uzáveru pušky strážnika. Potom spisovateľa zásluhou neznámych dobrodincov nečakane pustili domov,

lenže musel ostať pod policajným dozorom. Začas odišiel k rodine do Krupiny - tiež len pod policajným dozorom. Pretože situácia bola čoraz nebezpečnejšia, rozhodol sa emigrovať.

Zašiel na Národný cintorín v Martine, rozlúčil sa s pochovanými národovcami, kľakol na ktoromsi hrobe a nabral si do vrecúška zeme, ktorú nosil potom po svete až do smrti. Pozostali ju neskôr darovali Matici slovenskej. V Bratislave povedal jednému priateľovi:

JCH: Utekať, hoci aj na kraj sveta, zhytnúť radšej v priekope pri ceste hladom, ale utekať pred touto hrôzou, týmto neľudským besením, s ktorým som sa nikdy nestretol ani v rokoch prvej svetovej vojny na fronte. Toto je peklo nenávisti a zloby... Slováci, čo sa im ústa penia krvilačnosťou. Kamarát môj, preč! Hocike, hoci do africkej džungle, lebo divá zver má viac citu, než majú títo ľudia.

R: Utekal najprv cez Rakúsko a Bavorsko do Talianska. Nie sám. Časť slovenských emigrantov ostávala určitý čas spolu, aby si pomáhali. Títo ľudia si Hronského vysoko vážili a na jeho 50. narodeniny sa zišli gratulovať mu v úctyhodnom množstve. Bol dojatý.

No Benešova vláda sa neuspokojila s tým, že Hronský odišiel z republiky. Dala ho prena-

sledovať aj za hranice. Označila ho za vojnového zločinca a žiadala jeho zatknutie. Keď mu v Martine skonfiškovali dom, tak martinský Koordináčny odbojový výbor podal o Hronskom hlásenie, že vraj bol „duchovným vodcom fašizmu“, že vraj „ospevoval fašizmus slovom i perom“. Špehovia vypátrali, kde v Ríme žije a udali to miesto talianskej policii. Tá sa však neponáhľala plniť požiadavky pražskej vlády. Včas posielala Hronskému upozornenia, kedy poň prídu karabinieri, aby vtedy nebol doma. Dlhé mesiace z vyše dvoch rokov žil teda často mimo Ríma.

Lenže občas sa k manželke a synovi vracal. A raz to varovanie polície neprišlo. Odviedli ho do talianskeho väzenia pre najťažších zločincov. Literárny vedec Augustín Maťovčík o tom píše:

A. MAŤOVČIK: Nadišli dni dramatického zápasu za vyslobodenie spisovateľa. 25. januára 1948 Hronského zatkli. O hodinu boli už jeho slovenskí priatelia vo Vatikáne u Sidora. Sidor o rána sedel pri telefóne a vyhŕňal z postele svojich priateľov Talianov, predstaviteľov poľskej, chorvátskej, maďarskej, ukrajinskej a inej emigrácie. Členovia siedmich národov pracovali na Hronského vyslobodení. 27. januára dostal Sidor správu, že Hronského odtransportujú do koncentráku... No podarilo sa tento transport prekaziť... 29. januára vybavil Sidor prísľub jedného argentínskeho činiteľa, že ak Taliani Hronského pustia, Argentína mu otvorí brány. Vo februári rokoval Sidor s riaditeľom väzenia... Onedlho rokoval aj s Chorvátmi, ktorí mali skvelú organizáciu na záchranu prenasledovaných. 7. februára telegrafovali: Všetko je zariadené. Najneskôr

v pondelok však musí byť Hronský v Janove.

R: Zápas s časom a nervami pokračoval. Hronskému bleskovo vybavili vízum do Argentíny, lebo do iného štátu sa nedalo. Manželke a synovi nič vybaviť nestačili, ba ani nemohli, aby neohrozili samého Hronského. Tak šiel za oceán sám. Až o niekoľko mesiacov sa podarilo vybaviť víza a peniaze na loď aj pre manželku a syna. Krátko žili v Buenos Aires, ale pretože tam prácu nenašli, odišli do mesta Luján, kde oboch manželov o 12 rokov zastihla predčasná smrť - takmer súčasne. Syn Juraj napísal po skone rodičov na Slovensko:

Juraj Hronský: Naše začiatky v Argentíne boli ťažké. Museli sme začať bojovať s najzákladnejšími požiadavkami civilizácie... s jazykom... Aj na psa keď sa chcel človek zahnať, najprv musel slovník v ruke obrátiť. Takému Pajtášovi ak sa španielsky neprihovoríš, nechá ťa na ceste bez nohavíc. Okrem toho bolo treba nájsť si zamestnanie. Čo s nami, keď ani rozprávať nevieme?... Ja som doma zriadil poloaleteliér na fotografovanie a dieľňu na opravu klavírov. Ba aj televízorov...

R: Časom sa otec so synom zamestnali v textilnej fabrike ako návrhári vzorov na textil. Neskôr objavil majiteľ fabriky v Hronskom aj výtvarného pedagóga, tak mu zveril vzdelávanie svojich detí (pravda, len po práci vo fabrike). Onedlho objavil fabrikant v Hronskom aj architekta, preto mu dával projektovať objekty fabriky, rekreačnú zónu, štadión, ba i cintorín, dom smútku, miestny kostol, rodinnú kaplnku...

Zárobky v Argentíne však boli mnohonásobne nižšie, než napr. v USA. Keď Hronský odišiel do penzie, bolo rodine ešte ťažšie.

JCH: Okrem niekoľkých malých výnimiek všetci sa tu ťažko boríme o chlieb. A sú takí, čo ešte ťažšie žijú. Penzie dostávam 24 - 25 dolárov mesačne, to je na žitie nie, ani na umieranie. Chodím ešte do fabriky, ale ani to nestačí...

R: Pracoval aj po nociach, privyrábal si výrobou keramiky a jej maľovaním a založil súkromnú výtvarnú školu, v ktorej vchoval aj významných argentínskych umelcov. Napriek odlúčeniu od Slovákov a v neustálom ekonomickom boji o prežitie ostal Hronský veľkou autoritou pre Slovákov vo svete. Zvolili si ho do čela zahraničnej Slovenskej národnej rady i za predsedu Spolku slovenských spisovateľov a umelcov. V auguste 1959 založil Zahraničnú Maticu slovenskú. Ale o necelý rok prepracovaný a zdravotne vyčerpaný umrel. Pred smrťou písal do slovenskej tlače v Amerike. Dnes to vnímame ako duchovný odkaz nášmu národu:

JCH: Slovenský život vytvárajú všetci Slováci, dejiny píše celý národ, i robotník, i profesor. Akí sme... také budú i dejiny slovenské, i literatúra slovenská, i umenie, i veda.

R: Pochovali ho na cintoríne, ktorý sám projektoval vo Villa Flandria. Nie do zeme, ale do múru vo vzduchotesnej cínovej truhle, lebo túžil dostať sa aspoň po smrti na Slovensko. Ale pretože bol politicky vyradený z našich dejín, podarilo sa to až 33 rokov po jeho smrti. Je pekné, že sa tak stalo hneď v prvom roku vzniku Slovenskej republiky, teda r. 1993. Na tento pietny akt na Národný cintorín do Martina prišli tisíce Slovákov, časť slovenskej vlády i slovenský prezident s manželkou.

Na záver si vypočujeme jeden z Hronského odkazov Slovákom.

JCH: Naša minulosť nás poučuje, že zvíťazili sme viac zažíhaním svetiel, než krvou. Tak to nezabudnime... Istá je vec, že ani na politickom poli nemôžeme mlčať, musíme splniť svoje úlohy, ak chceme národne žiť. Lenže - v politike môže zvíťaziť násilie - veď Slovensko to i teraz poznáva na svojom tele. Ale na poli kultúrnom nič sa stratiť nemôže. Sú národy, čo už vymreli. No ak mali duchovné majetky, ak mali svoje dejiny, ak mali svoje umenie, učnosť, literatúru, tá po nich ostala a bude ju spomínať svet, pokiaľ sa bude spomínať história ľudstva.

R: Poďakuje účinkujúcim a divákovi a ponúkne film o J. C. Hronskom.

(Pokračovanie z 5. strany)

USA A NEMECKÍ POLITICI

Už od samého začiatku dostali Bilderbergovci značné financie od americkej vlády a CIA, ako aj zo súkromných zdrojov prostredníctvom amerického Výboru pre zjednotenú Európu (American Committee for a United Europe (ACUE)) a ďalších inštitúcií.

Veľa krik bolo a ešte stále je okolo knihy „Deutschland schafft sich ab“ (v českom preklade: Nemecko pácha sebevraždu. Ale správnejšie by bolo: Nemecká samoliquidácia) od bývalého ministra financií spolkovéj zeme Berlín a člena predstavstva Spolkovéj banky Thila Sarazzina. Sarazzin je veľkým „zlo duchom“, pretože sa odvážil povedať to, čo si väčšina Nemcov myslí. Novinárka Mely Kiyaková, ktorej rodičia prišli do Nemecka ako gastarbajtri z Turecka, ho označila za „šušlajúcu, koktavú a cukajúcu ľudskú karikatúru“. Pred rokmi Sarazzinovi odstránili nádor na uchu a odvtedy je jeho pravá časť tváre zčasti paralyzovaná. Prívrženci Sarazzina žiadali od Kiyakovej, aby sa mu za tento výrok ospravedlnila. Tých médiá označili za Sarazzinových „fanatikov“ a vec bola vybavená. Keby sa takto vyjadril Nemecký Turkovi, trebárs aj o takom, ktorý sa podpisuje tromi krížikmi, bola by z toho medzinárodná aféra!

MIGRÁCIA

A ŠTAHOVANIE NÁRODOV DO EURÓPY

Pri tomto jave nedôjde podľa autora ku klasickým vojnám medzi štátmi v Európe. Môže ale dôjsť k vnútroštátnym vojnám medzi rôznymi novými národnostnými skupinami. Medzi sebou znepriatelené stále narastajúce skupiny ľudí budú stáť proti sebe priamo pred našimi dverami. Skončí to ako v mnohonárodnostnej Juhoslávii. Výsledkom budú hrozné vojny, pretože úplne odlišné národnostné skupiny nikdy nežili večne pokojne vedľa seba, dokonca ani nie pod diktátorským nátlakom.

Predstava o (dohľadnej) budúcnosti je desivá, píše autor. O niekoľko rokov sa život Európanov na poli informatiky úplne zmení. Ministerstvo obrany v Londýne oznámilo v roku 2007 obyvateľstvu, že pre ich deti bude okolo roku 2035 úplne „normálne“, že budú mať v hlave implantovaný čip na prenos informácií. Čip v mozgu umožní vládam, zločincovi alebo teroristovi cez implantované styčné body ľahko mobilizovať davy pre ich záujmy. Pri očakávanej extrémnej zrážke znepriatelených národností možno ich ľubovoľne podľa svojich záujmov proti sebe poštváť. Dnes sa to javí ako science-fiction, ale kto už vie, čo prinesie budúcnosť?

Ulfkotte sa zmieňuje aj o hromadnom prísťahovalectve zo všetkých končín sveta, ktoré mienkotvorné médiá chvália ako „obohatenie“, hoci obyvateľstvo takéto „obohatenie“ odmieta.

Keď vyšla táto kniha, ešte tu neboli také výrazne plody zahraničnej politiky Severoatlantickej aliancie motivovanej najmä mocenskými záujmami USA. Dnes je Európa doslova zahltená utečencami z krajín severnej Afriky, Blízkeho a Stredného východu.

V nemeckých médiách prebieha kolosálne vyplachovanie mozgov. V

tlačí, v rozhlase aj v televízii. Všetci propagujú islamskú imigráciu, mladí, starší, starí, politici, kabareti, speváci, športovci. Tešia sa z obohatenia Nemecka! Konajú sa rôzne diskusie, na ktoré sú pozývaní seberovní, žiadna kritika nie je prípustná. Beda tomu, kto vyjadri obavy zo salafistov, „spiacich“ islamistov, ktorých je tam dostatočne. V neposlednej miere aj zo straty európskej identity. V jednej debata (3.9.2015), ktorú viedol Markus Lanz bol hosťom Edmund Stoiber, bavorský politik, bývalý ministerský predseda spolkovéj zeme Bavorsko a predseda Kresťansko-sociálnej únie (CSU). Nevedel vynachváliť politiku A. Merkelovej, zato nadával na Fiku (myslel tým Róberta Ficu), že nechce moslimov. Nemecko je

Niekoľko myšlienok z knihy

KÚPENÍ NOVINÁRI

podľa Stoibera vo svete obľúbené, predsa aj imigranti v Budapešti kričali Germany a Merkel! Žeby Stoiber, bývalý prezidentský kandidát (v septembri 2002) nevedel, že všetci utekajú preto do Nemecka, lebo tam bude o nich dobre postarané? V rôznych diskusiách sa svorne nadávalo a nadávalo na Česko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko, že nechcú prijať žiadne nanútené kvóty islamských imigrantov. Slovensko leží v žalúdku aj Monike Hohlmeierovej, dcére zosnulého bavorského ministerského predsedu Franza Josefa Strauša. Zle nedobre je aj na Orbána. V relácii „Menschen bei Maischberger“ (10.9.2015) ho istý Friedman označil za antisemitu, fašistu, antidemokrata a nepriateľa islamu, ktorý nechal imigrantov o hlade a smäde. Keby vraj zvieratá v Nemecku boli v takýchto podmienkach držané, už by na to dávno zareagovala organizácia na ochranu zvierat. V istej relácii verejnoprávnej televízie ZDF (28.11.2015) predsedkyňa frakcie Zelených Katrin Göring-Eckardtová jasala, že je veľkolepé, že státisíce imigrantov prichádzajú do Nemecka a je rada, že prišli. Sú podľa nej darom pre Nemecko, ktoré sa zásadne zmení. Vraj omladne, bude pestrejšie náboženstvom a kultúrne a podnikateľské dostanú potrebnú odbornú pracovnú silu. Jej kolega zo strany CDU Jens Spahn vyjadril obavy z vysokého počtu imigrantov a či budú tolerantní voči iným skupinám, napr. lesbám a homosexuálom. Nato mu skočil do reči známy publicista Jacob Augstein, že Nemecko má vraj najprísnejšie azylové zákony a Spahna označil za rasistu a kultúrneho šovinistu.

Už pred dvadsiatimi rokmi bolo Nemecko preplnené „multikultúrou“, ktorú Nemci vyplachovaním mozgov ani nevnímali. A každým rokom získavala na intenzite. Islamskí prísťahovalci sa neprispôbovali domácejmu obyvateľstvu, ani nemuseli, pretože majú vraj právo na ich „kultúrnu osobitosť“. Dnes je Nemecko veľkým islamským štá-

tom. Ako európsky kresťanský štát padá. A kancelárka Merkelová neustále opakuje, „my to zvládneme“. V Nemecku vyrástli nové generácie moslimov, ktorí majú síce nemecké pasy ale držia sa tradícií svojich otcov. Sú z veľkej časti štátom v štáte. Majú svoju justíciu, svoje zákony, nemecké zákony sa ich netýkajú. Nikto nevie, koľko ich tam je. Raz sa hovorí o troch miliónoch, potom o siedmich miliónoch, možno ich je tam aj 30 miliónov! Kto to už vie. Teraz ich tam vraj prišlo milión. Niektoré pramene udávajú číslo okolo 1,5 milióna. „Poriadkumilovní“ Nemci nevedia, koľko k nim prišlo „budúcich Nemcov“ a čo sú zač. Hlavné je, že ich v Mníchove vítali davy s transparentmi, nie div s radosťou, že už konečne prišli. Ni-

brzdili vlak a utiekli. Nikto nevie, kde sú. Naivní politici si mysleli, že imigranti budú vďační, že ich Nemecko prijalo. Už teraz sú s nimi problémy. V utečeneckých táboroch terorizujú najmä kresťanov a jezidov, menej Kurdov, silnejšie konflikty medzi sunitami a šiitmi. Chodia si, kde chcú, nerešpektujú nemecké inštitúcie, objednávajú si taxi, majú veľa peňazí a brádzia po Nemecku stovky kilometrov. Začnú štrajkovať, keď sa im nepáči hotel alebo strava. Kresťania sú pre nich iba zvieratá, vyhrážajú sa im sťatím. Salafisti chodia v azylových domoch prezlečení za dobrovoľníkov a pomocníkov a robia nábohy, aby sa pridali k ich islamskej veci. Nie azylové zariadenia majú pod kontrolou imigrantov, lež imigranti azylové za-

riadenia. Nejednen pracovník takéto zariadenia skončil v nemocnici. Kladú požiadavky, presadzujú svoju kultúru. Sú ozbrojení, idú aj proti policii a branným silám. Chýli sa k zime a nie sú ubytovania pre takú masu imigrantov. Vláda zamýšľa, že každý, kto má voľný priestor, musí ho dať k dispozícii imigrantom. Nájomné platí obec. Daňových poplatníkov čakajú ťažké časy. Horibilné sumy nahrábajú majitelia aj tých našpinavejších a najbiednejších hotelov. Za každého imigranta za jedno prenocovanie dostanú 25 eur od štátu. Už sa mnohí tešia, že behom roka im imigranti (vlastne daňoví poplatníci) prinesú vyše milióna eur.

Spolkoví Nemci pod vplyvom silného vymývania mozgu boli a ešte stále sú proti islamizácii apatickí. Nemci bývalej DDR sa hneď od samého začiatku obávali straty svojej domoviny, kultúry a jazyka. Nie je náhoda, že práve v bývalej DDR, v Dráždanoch, vzniklo občianske hnutie PEGIDA (Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes; Európski patrioti proti islamizácii západného sveta), ktoré zvoláva národ, aby išiel do ulíc. Od 20. októbra 2014 sa konajú v Dráždanoch a v mnohých veľkých mestách každý pondelok protesty proti islamizácii a pochybnej imigračnej a azylovej politike v Nemecku a v Európe. Médiá a politici sa o demonštrantoch vyjadrujú ako o neonacistoch, neopravičiaroch, demagógoch a pod. Zaujímavé je, že v polovici septembra 2015 demonštranti v Dráždanoch skandovali Merkelová na Sibir a Putin do Berlína! Médiá o tom mlčali. Vôbec mlčia o veciach o ktorých sú povinné informovať.

Na istom stretnutí s A. Merkelovou ktorého sa mohli zúčastniť aj občania, dostala táto otázku, či si nemyslí, že jej politika ohrozuje Nemecko a ako chce chrániť európsku kultúru. Ľudia majú obavy z islamizácie Európy, teroru, násillia a islamského zákona šarie. Obavy, že ženy

riadenia. Nejednen pracovník takéto zariadenia skončil v nemocnici. Kladú požiadavky, presadzujú svoju kultúru. Sú ozbrojení, idú aj proti policii a branným silám. Chýli sa k zime a nie sú ubytovania pre takú masu imigrantov. Vláda zamýšľa, že každý, kto má voľný priestor, musí ho dať k dispozícii imigrantom. Nájomné platí obec. Daňových poplatníkov čakajú ťažké časy. Horibilné sumy nahrábajú majitelia aj tých našpinavejších a najbiednejších hotelov. Za každého imigranta za jedno prenocovanie dostanú 25 eur od štátu. Už sa mnohí tešia, že behom roka im imigranti (vlastne daňoví poplatníci) prinesú vyše milióna eur.

Spolkoví Nemci pod vplyvom silného vymývania mozgu boli a ešte stále sú proti islamizácii apatickí. Nemci bývalej DDR sa hneď od samého začiatku obávali straty svojej domoviny, kultúry a jazyka. Nie je náhoda, že práve v bývalej DDR, v Dráždanoch, vzniklo občianske hnutie PEGIDA (Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes; Európski patrioti proti islamizácii západného sveta), ktoré zvoláva národ, aby išiel do ulíc. Od 20. októbra 2014 sa konajú v Dráždanoch a v mnohých veľkých mestách každý pondelok protesty proti islamizácii a pochybnej imigračnej a azylovej politike v Nemecku a v Európe. Médiá a politici sa o demonštrantoch vyjadrujú ako o neonacistoch, neopravičiaroch, demagógoch a pod. Zaujímavé je, že v polovici septembra 2015 demonštranti v Dráždanoch skandovali Merkelová na Sibir a Putin do Berlína! Médiá o tom mlčali. Vôbec mlčia o veciach o ktorých sú povinné informovať.

budú musieť nosiť hidžáb (šatka zahalujúca vlasy, krk a poprsie), nikáb (závoj zakrývajúci celý obličaj okrem očí) alebo burku (odev zakrývajúci celé telo). Odpoveď Merkelovej bola, že islam patrí k Nemecku a Nemecko patrí k islamu. Vraj treba vstúpiť s islamom do dialógu, častejšie chodiť do kostola a pozeráť sa tam na sväté obrazy. Nemcov vyzýva, aby neboli povýšení a arrogantní! Ľudia majú strach z masovej nekontrolovanej imigrácie mladých moslimov a Merkelová im doporučuje, aby chodili do kostola! Podľa Merkelovej tu ide asi o teologické súťaženie a nie o verejný život, zákony kultúry a vôbec o existenciu nemeckého národa a štátu. Nezaujmajú ju reálne fakty, predvádza akúsi národnú psychoterapiu. Nemecko nemá patriť Nemcom. Má byť „odnemčené“. Merkelová tu oficiálne vydala úmrtý list štátu, ktorého sa stala, kto vie, na čí popud, kancelárkou.

Vráťme sa ale späť k Ulfkottemu, ktorý nás utešuje, že sa nájdu aj nepredajní novinári. Medzi nich patrí zahraničný korešpondent Ulrich Tilgner. Od roku 1980 bol korešpondentom na Blízkom a Strednom východe, pracoval pre dpa, viaceré noviny, Deutsche Welle, ARD, ZDF a Schweizer Fernsehen (švajčiarska televízia). Od roku 2002 bol na čele úradu ZDF v Teheráne. V apríli 2008 ukončil Tilgner spoluprácu s ZDF a pracuje iba pre Schweizer Fernsehen. Jeho dôvod pre ukončenie spolupráce s ZDF bol: Zásah do slobody tlače, nedostatočná nezávislosť, tendenčnosť a zglajchšaltovaný žurnalizmus. Inými slovami, mediálne je Nemecko banánovou republikou. Darma sa v nemeckých médiách píše o neslobode tlače v Iraku alebo hocikde na svete. Aj americkým miliardárom Sorošom financovaní Reportéri bez hraníc odhaľujú rôzne nedostatky v ďalekých krajinách - ale nie tu v Európe.

Zviazanosť spomínaných prominentných novinárov s elitnými mocenskými kruhmi majú vplyv na ich výber tém. Zaoberajú sa témami, ktoré týmto elitám vyhovujú. Normálny poslucháč alebo čitateľ to nebadá. Je mentálne v moci politikov a vysokých finančníkov. Podľa Ulfkotteho to možno zmeniť. Vyzýva čitateľov, aby odmietli tých, ktorí nás manipulujú a dezinformujú. Aby nepočúvali a neplatili ani cent za dezinformácie. Čím viac ľudí to urobí, tým väčší tlak sa dosiahne. Aby písali na nakladateľstvá novín, redakcie a mediálne spoločnosti, prečo nedajú ani cent za lobistické články mainstreamových médií. Aby zrušili predplatné a odporučili to aj svojim priateľom, príbuzným a známym. A títo novinári budú jedného dňa nezamestnaní. V Nemecku tento proces už začal. Každým dňom v Nemecku novinári prichádzajú o prácu, pretože ich klientela nemá záujem o ich druh spravodajstva. Ulfkotte odporúča svojim čitateľom, aby sa informovali zdarma na internete, na alternatívnych portáloch. Platíme len za tie informácie, ktoré sú absolútne dôveryhodné. Informácie ovplyvnené cudzími záujmami (Bilderbergovci, transatlantici, miliardári, politici a iné obskurné postavičky) sa stanú reliktom dávnych čias. Pridajme sa aj my k Ulfkotteho výzve!

DARINA VERGESOVÁ

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Dve cenné knihy

Samostatnosť Slovenska - 75 rokov.

Pamätnica zo spomienkových akademií

v Bratislave a v Košiciach 13. a 14. marca 2014.

Zostavili:

M. Lacko - V. Kárpáty.

Krakov:

Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, 139 s.+ príl.

Predstavitelia druhej Slovenskej republiky v ktorej (ešte zatiaľ) žijeme, neraz ignorujú významné míľniky na ceste naplňovania samourčovacieho práva národa, predovšetkým prvú Slovenskú republiku (1939 - 1945). S cieľom pripomenúť si 75. výročie jej vzniku, podujala sa hŕstka národných aktivistov i matičiarov zorganizovať spomienkové podujatia. Prvé, v Bratislave 13. marca 2014 organizovala Matica slovenská a Spoločnosť A. Hlinku, druhé v Košiciach o deň neskôr MO Matice slovenskej.

V týchto dňoch sa k čitateľom dostáva reprezentatívna pamäťová

publikácia vychádzajúca z oboch podujatí. Obsahuje odborné referáty (M. Lacko, V. Kárpáty, J. Ličický - Šveda), príhovory či články ďalších známych osobností národného života (J. Šimonovič, P. Stano, J. Mižák, M. Tkáč).

Z historických dokumentov je tu reč najstaršieho poslanca HSĽS J. Budaya na otvorení Snemu Slovenskej krajiny 18. januára 1939 a prejav J. Tisu v sneme dňa 14. marca 1939. Atmosféru 14. marca v uliciach obcí a miest zas dokresľujú úryvky z posiaľ nepublikovaných pamätných kníh (obecných kroník). Slávnostný ráz publikácie dotvárajú dobové básne, ktorými samostatnosť privítali tí najväčší i menej známi slovenskí básnici.

Kniha bola vydaná na kvalitnom kriedovom papieri a má dovedna 140 strán a obrazové prílohy z priebehu marcových podujatí. Možno si ju zakúpiť v kníhkupectve Svojet' (Liga Pasáž, Grösslingova ulica) v Bratislave, prípadne objednať u autora na tel. č. 0908 819 707 alebo mailom:

historicke.rozhlady@gmail.com

Malá vojna v marci 1939 a jej miesto v pamäti národa. Zostavili:

M. Lacko - M. Malatinský.

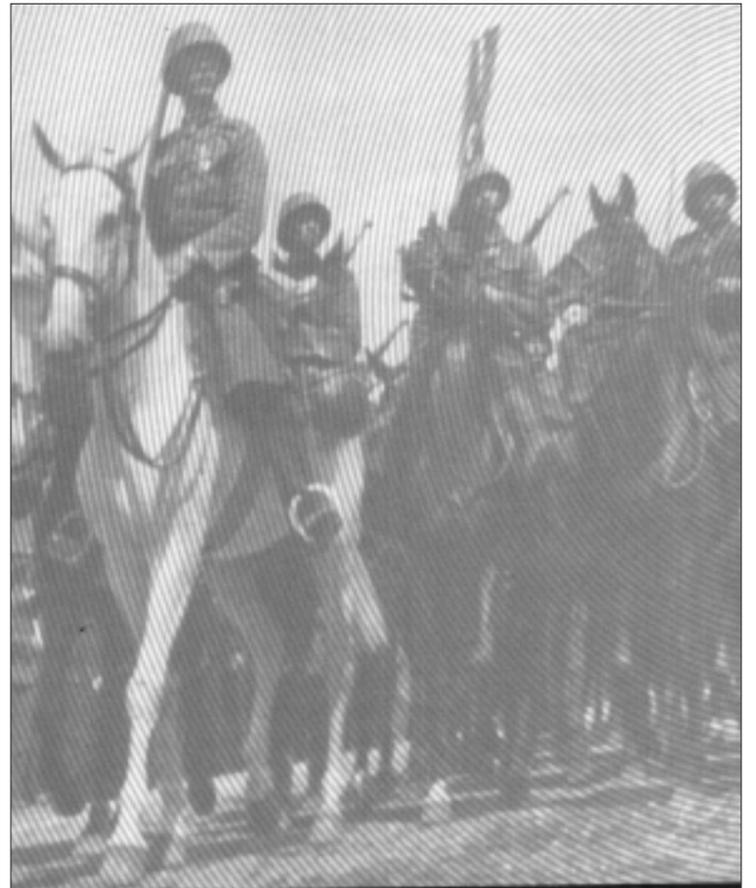
Krakov - Bratislava :

Spolok Slovákov v Poľsku - O. z. Múzeum ozbrojených zložiek SR, 2016, 202

Ako je známe, Maďarsko sa neuspokojilo so ziskami z Viedenskej arbitráže 2. 11. 1938, keď mu nacistické Nemecko a fašistické Taliansko prireкло vyše 20 % územia Slovenska. Hľadalo cesty k ovládnutiu ďalších území krajiny, ktorá pre Budapešť ostávala iba „Felvidékom“, či „dočasne odtrhnutým územím“. Na to využili Maďari okupáciu Podkarpatskej Rusi v marci 1939. Dňa 23. marca 1939 asi 40-tisíc maďarských vojakov obsadilo územie okresov Sobrance a Snina. Boje o tieto územia vošli do našej histórie ako „Malá vojna“. Po vyše 20 rokoch od vydania prvého vedeckého zborníka pod taktovkou Dr. Deáka (Malá vojna, 1993), vychádza ďalší pod názvom „Malá vojna v marci 1939 a jej miesto v pamäti národa“. Je výstupom z rovnomennej konferencie konanej v marci 2015 v Spišskej Novej Vsi. Prináša ako sumarizáciu doterajších poznatkov, tak aj množstvo nových faktov. Konferencia tiež prvýkrát prehovorila o prenasledovaní hrdinov Malej vojny československým štátom po roku 1945, ako aj o nepochopiteľnom vytesňovaní jej pamiatky i po roku 1989...

Zborník si možno kúpiť v kníhkupectve Svojet' (Liga Pasáž, Grösslingova ulica) v Bratislave, resp. objednať u zostavovateľa na tel. č. 0908 819 707 či mailom:

historicke.rozhlady@gmail.com

Martin Lacko, Michal Malatinský (zost.)

MALÁ VOJNA

v marci 1939 a jej miesto v pamäti národa

Imrich Ján Terchovič OFM

Dňa 7. júla 2016 uplynie tristo rokov od smrti jedného z barokových kazateľov, františkánskeho kňaza Imricha Terchoviča, od ktorého sa zachoval jeden zväzok kázni a sú cenným dokladom o myslení a živote na Slovensku v 17. storočí.

Narodil sa pravdepodobne v Skalici roku 1655. V rokoch 1667-1670 je, aj podľa záznamov Jozefa Šátka, medzi žiakmi jezuitského gymnázia v Skalici vedený Ján Terchovič. V roku 1674 vstúpil k františkánom, kde prijal rehoľné meno Imrich. Po ukončení noviciátu, filozofiu študoval 1675-78 v Kremnici. Po vysviacke za kňaza r. 1682 pôsobil vo viacerých kláštoroch ako kazateľ a gvardián. Pôsobil v Hlohovci (1687-88, 1692-93, 1697-99, 1701-05), v Prešove (1690-91), v Skalici, (1691-92, 1711), v Bardejove (1693-96), v Pruskom (1696-97, 1708-10), v Uherskom Hradišti (1688-89), ktorý v rokoch 1605-1785 patrilo do Salvatoriánskej provincie s kláštorom na Slovensku. Posledné roky prežil v Hlohovci ako magister klerikov a novicov, kde aj 7. júla 1716 zomrel. V nekrológu o ňom napísali, že ho mal každý rád, že bol pravdivý milovaný a že veľmi nábožne zomrel.

Kázaval nielen vo františkánskych kostoloch v mestách, ale aj vo vidieckych kostoloch. Napríklad v Piešťanoch, Vašardiciach, Záblati, Dubnici, Mokrom Háji a inde.

Z jeho kazateľskej činnosti sa zachoval hrubý zväzok slovenských kázni rozmerov 19 x 16 cm, ktorý má 1104 strán. Kázne písal vlastnoručne drobnulinkým písmom. Tituly sú latinské, texty slovenské. Sú uvedené pramene, kedy bola kázeň vypracovaná, kedy povedaná, prípadne kde a kedy opakovaná. Na biblických citátoch zakladá vieroučné, mravoučné a povzbu-

divé závery. V jeho kázňach je charakteristika doby poznačenej na Slovensku v 7. storočí následkami tureckej okupácie, vnútornými náboženskými a politickými nepokojmi. Stretávame sa v nich so spomienkami na Slovenskú krajinu ako samostatný štát našich predkov v časov Veľkomoravskej ríše. Tak kázal v súvislosti s príchodom maďarských kmeňov do našich krajín. Podľa vtedajších predstáv priviedol ich sem Atila zo Skýtie. Tu plienili a všetko ničili. Až kráľ Štefan po prijatí kresťanstva skrotil svojich súkmeňovcov. O sv. Alžbete pripomína, že sa narodila 1207 v Sárospataku (Maďarsko), hoci u nás je rozšírenejšia mienka, že jej rodiškom bola Bratislava. Františkáni už v 15. storočí pokladali za jej rodisko Sárospatak. Františkáni to mohli vedieť, lebo tam mali kláštor. I tak možno hovoriť, že v Bratislave stála Alžbetina kolíska, lebo útle tu detstvo strávila na hrade, kým ju neodviedli ako štvorročnú do Durýnska, za budúcu nevestu Ľudovíta, syna tamojšieho zemepána.

Z textu sa dozvedáme, že ide o štvrtý zväzok kázni, no o prvých troch nevieme nič. Bol v knižnici františkánskeho kláštora v Kremnici. Je uložený v univerzitnej knižnici v Bratislave. Sú to kázne z rokov 1693 - 1670. Stránky s latinským textom obsahujú poučenia, napr. aký má byť kazateľ - viac ho má ctiť prostota srdca než ozdobná a pyšná učenosť. Kázne sú rozdelené na štyri časti, na nedele cirkevného roka, pohrebné, na sviatky Panny Márie a niektorých svätých a príležitostné. Je to vzácny doklad o zmýšľaní našich predkov v 17. storočí. Terchovič pripomenul Zanikla „Krajina Slovenská“, ale vedomie o nej žilo

v pamäti národa.

Páter Imrich Terchovič sa osvedčil aj ako pedantný historiograf. Začal písať 1697 kroniku hlohovského kláštora, skôr než ich rehoľná vrchnosť nariadila písať. Zachytil udalosti zo života rehoľníkov, aj ekonomické záležitosti kláštora. Je tam v odpise aj text zakladacej listiny grófa Adama Forgáča z r. 1648, ktorý po reformácii obnovil hlohovský kláštor, pôvodne postavený okolo r. 1450. Má 229 strán, veľkosť 19,5 x 15,5 cm. Je v univerzitnej knižnici v Bratislave.

Svojimi kázňami poučal a viedol ľud k mravnosti. Vďaka tomu, že nám zanechal rukopis svojich kázni, poznávame jedného z najstarších autorov literárneho baroka. Rukopisy jeho kázni svedčia svojím obsahom i rozsahom o jeho literárnej schopnosti. Stretávame sa tak s jedným s najstarších autorov slovenského baroka. I dnes sú predmetom bádania slovenských filológov a literárnych historikov.

V časoch národnostných nepokojov medzi slovenskými, moravskými a maďarskými členmi rehole v rokoch 1710 - 13 reprezentoval a hájil práva Slovákov v provinciálnej správe. Iste mu jeho rodiškom, Skalica, pomohlo vytvoriť si vyhranený národnostný postoj.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

V. J. Gajdoš: *Františkáni v slovenskej literatúre*, Cleveland Ohio 1979

V. J. Gajdoš: *Barokový kazateľ Imrich Terchovič Duchovný pastier* 1976

123-125 str.

Lexikon katolíckych kňazských osobností Slovenska, Lúč Bratislava 2000

www.frantiskani.sk

ĽUDOVIT KOŠÍK

SAMOSTATNOSŤ
SLOVENSKA

75 ROKOV

PAMÄTNICA ZO SPOMIENKOVÝCH
AKADÉMIÍ V BRATISLAVE A KOŠICIACH
13. A 14. MARCA 2014

„Vojna je popretím všetkých práv a dramatickou agresiou voči životnému prostrediu. Ak chceme skutočný integrálny ľudský rozvoj pre všetkých, je potrebné neúnavne napredovať v úsilí vylúčiť vojnu medzi krajinami a národmi.“

(Pápež František v prejave na 70. valnom zhromaždení OSN.)

„5. júl 1941. Celý národ povstal... Plačte, ženy! Prelievajte slzy, ako len môžete, lebo ani jedna vaša slza nebude zbytočná. Viem to podľa seba, že práve tieto slzy budili vo mne odhodlanie. Pýtate sa, ako? Ako dážď, ten plač nebies, dvíha nahor silu zeme, tak pôsobia na ľudskú dušu ženské slzy...“

(Michail Michajlovič Prišvin)

Pred dvanástimi rokmi (v októbri 2004) som sa prvý raz stretol s knižkou Svetlany Alexijevičovej „U vojny ne ženskoje lico“. Nedalo sa odolať pokušeniu preložiť z nej cyklus ukážok, ktoré boli potom (aj s mojím samostatným úvodom Ženy volajú: „Nezabiješ!“) uverejnené v časopise Verbum 2006, č. 2. - Po tieto dni mi prišli do rúk zošité zápisníka z tých čias, v ktorých sa odrážajú moje dotyky so svetom Svetlany Alexijevičovej (vtedy sa ešte nedalo tušiť, že raz bude nositeľkou Nobelovej ceny), ale aj s vojnovým denníkom Michaila Michajloviča Prišvina. Zazdalo sa mi, že po odstupe času - a na pozadí súčasnej svetovej situácie - nebude nezaujímavé (a možno aj poučné) sa s cyklom týchto záznamov zoznámiť. Tu sú:

(11. október 2004)

Po ceste do Mikuláša a na Oravu sa mi najprv žiada privítať na mojom stole Svetlanu Alexijevičovú „U vojny ne ženskoje lico“, ktorú som si požičal z Kollárovie domčeka v Nižnej, kde sme nocovali a kde som si ju začal čítať.

(12. október 2004)

„Svetlana ne ruskij, skoreje rossijskij genij.“

(18. október 2004)

Preklad Svetlany A. je ukončený, len ho naklepať do počítača. - Čaká ma najťažšie: skoncipovať úvod.

(22. október 2004)

Dobré sily, buďte mi na pomoci pri dokončení úvodu k Svetlane A.!

(K úvodu.) To násilie, ktoré sa tak bujne rozrástlo za posledné obdobie, je podhubím, z ktorého už potom ľahko vyrážajú - raz tu, raz tam - jedovaté Satanské hríby vojnových požiarov.

Tá kniha je aj vzburou proti mužskému obrazu Ženy; proti pohaneniu ženy, ktoré kulminuje s agóniou tejto civilizácie.

Pohanenie ženy je tým najväčším prečinom, ktorý prosí o odplatu.

(24. október 2004)

Ráno si čítam celý text Svetlany A. - aj s úvodom. - Nad ránom sa mi ešte do úvodu ponúkla myšlienka: „Vojna nemá ženskú tvár.“ - Ozaj, nevedie sa dnes na svete veľký zápas o to, aby ŽENA nemala ženskú tvár, aby ju totálne ovládlo tých „sedem besov“, o ktorých viac ako pred sto rokmi písal v svojich „Nedeľných listoch“ Vladimir Solovjov? Aby nám tak nemohla nastavovať čisté zrkadlo, v ktorom by sa v pravom svetle ukázalo naše ŠIALENSTVO?

Pozieram sa na ten Solovjovov „Ženskij vopros“... A po tejto Alexijevičovej sa mi zvlášť naliehavo prihovárajú jeho slová o „duševnej nespokojnosti žien na prahu 20. storočia“: „Veď čo by sme mohli namietnuť človeku, ktorý nám hovorí: Takýto život ma neuspokojuje, mne to nestačí, nechcem byť iba prostriedkom privádzania na svet a výchovy druhých bytostí, chcem žiť aj pre seba, pre svoje vlastné zacielenie. - V čom môže tento cieľ spočívať, čo sa vlastne týmto ženám žiada, to je im samým nie jasné. Jasné je len, že odmietajú to, čo bolo a s čím sa navždy rozlúčili.“

Kedy by mali platiť Solovjovove slová, ak nie v čase agónie našej civilizácie: „A práve v tých obdobiach, keď sa staré životné princípy vyčerpali a vyprázdnila a keď sa

Svetlana Alexijevičová, ruskojazyčná spisovateľka ukrajinsko-bieloruského pôvodu, laureátka Nobelovej ceny za literatúru za rok 2015

JULIO RYBÁK

Vojna nemá ženskú tvár...

žiada prejsť k novým ideovým východiskám - ženy ak nie skôr ako muži, ale o to nástojčivejšie a rozhodnejšie cítia neuspokojenosť s tradičným životným rámcom a snažia sa ho prekročiť v ústrety čomusi novému, budúcemu.“

Je čosi závratné v tom, že ten ženský nepokoj smeruje ku Kristovi, že jedine v ňom môžu nájsť uspokojenie: „Skutočný vnútorný pokoj im môže poskytnúť iba jediná pravda, ktorá nemôže byť dnešnou alebo zajtrajšou, ale ktorá je večná.“

Svetlana A. a jej dielo je nádherným potvrdením pravdy Solovjovových slov: „Ženy prvé vyšli v ústrety zmŕtvychvstalému Kristovi. Zmyslom dnešného ženského hnutia je zbaviť sa siedmich démonov a pripraviť pokolenie nových žien pre budúce vzkriesenie celého kresťanstva.“

(Aj preto som rád, že moje úvahy nad Svetlanou A. - v spomínanom úvode - spontánne vyústili k Jánovi Pavlovi II.)

(25. október 2004)

Po včerajšom odovzdaní rukopisu som si doma Svetlanu A. znova prečítal - a znova v slzách...

(26. október 2004)

Včera šiel na ČT 2 otrasný dokument o CIA (k 50. výročiu)... Bolo to ako výsmech môjmu - Svetlaninmu „Nezabiješ!“, ktoré som včera odovzdal do Verbumu. - Naopak: každá vražda je dobrá, ktorá sa vykoná v záujme záujmov USA!

Pozieram sa do Prišvinovej knižočky „Nezabudky“ (cyklus „Vojna i mir“) - so známym pocitom: veď ja o skutočnom Prišvinovi nemám potuchy!

Po chvíli som prišiel k zápisu, ktorý mi veľmi pripomenul, čo som si nedávno na prechádzke písal o boji so zlom („Musíme si zvykať: našim poslaním je nie skántriť zlo, ale učiť čikať...“): „V bežnom umení je obsiahnuté všetko, ale zvíťazi a zostane trvácnym iba to, čo je nasmerované k mieru. Nepriateľ sa kdesi utajil, a aby sme nemali z neho strach, treba si stať nad neho, ale tak, aby nás on nahor nemohol vidieť, a my by sme ho zhora videli celého. Pravdaže, odtiaľto zhora by sme ho mohli obliať vriacou vodou alebo zasypať žeravým uhlím, ale tam vo výške ti prečosi také konanie voči nepriateľovi ani na um nezíde. - Ja som to pochopil hneď od prvého slova a iba tou cestou som v umení slova postupoval dopredu.“

„Silu v boji používajú iba býky; človek však zápasí tým, čoho sa drží, v čo verí - a tým aj víťazí.“

K tomu miestu v úvode ku Svetlane, kde hovorím o nádeji budúceho sveta, že „na dne utrpenia objavíme také zásoby lásky do nás vložené, že o tom nemáme tušenia“ - sa pýta Prišvinov zápis z vojny: „Veď práve o to ide, že existuje nádej na akýsi výbuch, na uvoľnenie spod hlbokých podzemných vrstiev - životného ohňa. A čo je to za oheň, čo je to za srdce, také veľké, všeobsiahle, blízke... - veď je to naše vlastné srdce, to, čo spája „ja“ a „ty“ do nášho „my“; to srdce hlboko zaryté do zeme, na ktorej sa teraz ľudia navzájom kynozia... Očakávame ten výbuch!“

V úvode ku Svetlane by bolo zaujímavé odcitovať aj Prišvinovu úvahu o tom, ako nad Nemeckom, „aktívnou mužskou krajinou“, zvíťazila „pasívna, ženská Rossija“. - A pritom nie nejaká symbolická, ale obyčajná ruská baba, celé tajomstvo ktorej spočíva v „živeľnej schopnosti všetko pretrpieť“.

Nez hovorím, že mám v sebe čosi z ruskej povahy, a aj pri nasledujúcom zápise Michaila Michajloviča sa mi zdá, že sa vo mne skrýva kdesi ten istý pocit: „Ponáram sa do seba a skrze seba samého chápem všetko ruské, natoľko som sám ruským. Tak napríklad ak chcem pochopiť, odkiaľ sa u nás berie toľko hrdinov, tak túto schopnosť k hrdinstvu nachádzam v sebe; akoby človek len tak posedával a čakal, že ňá niekto pozve. A len čo ňá zavolali, v momente sa zmeníš akoby na nejaký delový náboj: vsunú ňá do hlavne - a ty poletíš, a s chuťou, s pôžitkom vybuchneš tam, kde je to potrebné.“

Je obdivuhodné, ako je v tých slovách vystihnutý pocit, s ktorým šli Svetlanine dievčatá na front...

Michail Michajlovič so Svetlanou rovnako hľadajú na utrpenie ruských žien...

(V tom okamžitý nápad: veď M. M. je v zobrazení „ženskej vojny“ predchodcom Svetlany! - Porovnajme jeho „Poviedky o leningradských deťoch“, „Príbeh našich čias“, vojnové denníky...)

„Do vagona vošli dvaja slepci: jeden hral na harmoniku, druhý spieval o tom, ako na západnom fronte zahynul hrdinskou smrťou istý mládenec a ako ho doma oplakávala jeho matka. Všetky ženy vo vagóne plakali, a skrze to bolo vidieť, koľko je v národe utrpenia a bolesti - tak nesmierne veľa, že keď hľadáš na tie plačúce ženy, zaumieňuješ si, že sa budeš k ľuďom na ulici či v električke správať čo možno najohľaduplnejšie... Skoro každá žena je hotovou nádobou trápenia a bolesti...“

Ozaj: tým, že zisťujem totožnosť Michaila Michajloviča a Svetlany A. v pohľade na vojnu, zároveň potvrdzujem, že onen „ženský princíp“ ide krížom cez pohľavia...

Akým preporodeným sa v ohni vojny stalo

aj samotné slovo „Ródina“ (Vlast)! - „Ja mám svoje, ty máš svoje, aj on tak má... a spolu je to „ródina“. Cítiť spolu „svoje“ sme sa naučili na vojne...“

„Pocití rodiny sa teraz u všetkých spojil s ukončením vojny. Vojna sa skončí, všetky posledné sily vynaložíme spolu na tento koniec - a vtedy všetko to najlepšie, čo očakávame, bude „ródina“.“

Je neuveriteľné, že mi v závere práce nad Svetlanou A. prišiel do rúk tento Prišvin! - Porovnajme si len (už spomínanú) úvahu o zásobách lásky, ktoré objavíme na dne utrpenia - s Prišvinovým záznamom „Pohľad z okna“:

„Príšerné počasie, zima a búrka. Briezka pred mojím oknom len-len že rozvinula púčiky, a jej zeleň je tak nežná, že sa cez ňu jasne črtajú všetky halúzky, od najhrubších po najtenšie. A túto moju briezku búrka kmáše, šľahá z boka na bok, ohýna skoro až po zem. Aký je to strašný pohľad! A v duchu si predstavujem človeka: koľko musel žiť, znášať utrpenia v tomto škaredom chaosu, aby sa naučil neustále uchovávať v sebe túžbu a vieru v možné lepšie časy...“

A keby len človek, ale pozrite sa na mačku, ako reaguje na lásku. Alebo dokonca aj taký zúrivy tiger, vari ten neprechováva v sebe potrebu toho istého? Keby sa mu v jeho tigrom živote naskytla tiež taká zvláštna blízkosť k človeku - vari by sa aj on ku nám netúžil, nepriadol by ako mačka a neprosil, aby sme ho tu počesali, tam poškrabkali...“

A vari v celom svete neprechováva všetko v sebe ochotu k láske, vari aj v tej najstrašnejšej bitke, pri bezhraničnom rozduchaní nenávisť - nevyšľahne vše tu i tam modrá iskra tejto tajomnej všetko formujúcej sily...?“

(27. október 2004)

Ako ja často hovorím, že nič sa nedá vynútiť násilím, že to musí „prísť vo vetre...“ (ako napríklad svojho času generácia skvelých umov na Spišskej Kapitule)! - Teraz mi to znova pripomenul Prišvin týmto rozhovorom:

- Veď spisovateľov vôbec niet, - povedal on.

- A maršalov? - reagujem ja. - Prišla však vojna a zjavili sa aj maršali. To isté sa stane s literatúrou: keď sa začne skutočné mierové budovanie a keď sa zjaví záujem o to, ako žije ľud - zjaví sa aj spisovateľia. - Spisovateľia rastú iba za vhodného počasia.

To platí nielen v zmysle, že sa „zjaví“, t. j. zrodia, ale aj v tom zmysle, že autori, ktorí boli akoby celkom zbytoční (akoby „pre seba“), naraz zažijú spoločenský ohlas.

Civilizáciu lásky (či „Ružu sveta“ Daniila Andrejeva) predpovedal - predcítiteľ Michail Michajlovič slovami: „Stojíme na prahu akéjsi novej syntézy spoločenského vedomia.“

A jeho organickou súčasťou bude aj bezpodmienečné NEZABIJEŠ!

Asi neodolám pokušeniu, aby som v úvode k Svetlane A. neodcitol Prišvinov záznam o potrebe novej formy „Posledného súdu“ aj po vojne: „Na vojne sa v každom človeku odhalí jeho prirodzenosť,

aký kto je: odvážny sa ukáže zbabelcom a z nesmelého sa stane hrdina. Takže vojna je čosi ako onen hrozný Posledný súd. A bude dobre, keď si ľudstvo po zrušení vojen nájde inú formu súdu, pričom rozhodne „hrozného“, ktorá by viac zodpovedala dobe a v ktorej by sa odhalil vnútorný človek. Bez takéhoto Hrozného súdu nie je možný celosvetový mier a napredovanie ľudstva smerom k dobru.“

V závere tohto cyklu ma Prišvin prekvapil úvahou o „súčasnosti Shakespearea“ - a o tom, že spisovateľ možno disponuje akýmsi orgánom, vďaka ktorému „umelci sa orientujú v čase podobne ako sa sťahovavé vtáky orientujú v svojich obrovských priestoroch“.

To sa priamo núka konfrontovať so záverečnou kapitolkou našej knižky (Pavol Strauss - Julio R.: Premožený čas). - Prišvinova „popravka“ k mojej úvahe spočíva v tom, že nejde o prekonanie času, ale o vcítenie sa do spodného prúdu, do tej rúfosovskej „hudby pod ľadom“, kde je tento prúd často priamo protichodný povrchovému dianiu.

Ako aj v tomto prípade: „Podľa všetkého dnes na celej zemeguli ide človek proti človeku vojnou. My však napriek tomu cítime, že v skutočnej súčasnosti nie vojna predstavuje na celom svete život, ale naopak: na celej zemeguli ako ešte nikdy predtým ide človek človeku v ústrety.“

Ako mocnú podporu výzvy našej poslednej publikácie „Nezabiješ!“ - vnímam nasledujúci Prišvinov zápis: „Myslím, že sa ľudia z dnešného nešťastia dostanú, hoci aj za cenu veľkých obetí. Komu sa však podarí uvidieť nové svetlo, prvé, čo mu padne do očí, bude rýchlosť, akú ľudstvo dosiahlo pri prekonávaní priestoru a času. - Nebolo to tak dávno, čo sa vojny aj radosti sveta odohrávali na nejakom fliacku zeme - a teraz celý svet navôkol zachvátila vojna dvoch polovic, a celý svet ako cieľ tejto vojny vyhlasuje: mier na celom svete! Taký veľký progres nastal v prekonávaní priestoru a času!“

Druhé, čo sa budúcemu človeku odhalí a čo ho úplne ohúri, bude prekvapujúce zistenie, že existuje akýsi od priestoru a času nezávislý svet, a v tomto svete ostáva človek tak isto nezmeniteľným ako pred tisícami rokov. U nás sa zachovali pamiatky, ktoré vydávajú svedectvo o onom človeku, a my v nich spoznávame čosi stále, a vďaka nim sa klaniame večnosti nezávislého ducha, ktorý je nášmu zraku zastretý nesmierne rýchlym pohybom, odohrávajúcim sa vnútri priestoru a času.“

Za 60 (teraz už 70 - J. R.) rokov, ktoré uplynuli od napísania tohto záznamu, aký búrlivý, aký prekotný vývoj nastal v „rýchlosti, akou ľudstvo prekonáva priestor a čas“! - A teda o čo aktuálnejším, o čo naliehavším sa stalo volanie NEZABIJEŠ!

(29. október 2004)

Zaujímavé: akosi bodro ma

ladí (že pôsobím na úseku, kde ide do tuhého) článok „Protikresťanská inkvizícia?“ v Katolíckych novinách 2004, č. 6. - Tam sa dozvedám, že taliansky európsky komisár Rocco Buttiglione povedal, že v súčasnosti každý výrok z jeho úst tak prekrúti, aby sa dal použiť proti nemu: „Očividne je tu nový druh „jedine pravej viery“, ktorej sa treba prispôbiť. Je to niečo ako protikresťanská inkvizícia.“

Kardinál Renato Martino na okraj toho vyhlásil: „Hlas pápeža a Katolíckej cirkvi sa dnes, predovšetkým v bohatých krajinách, umlčuje organizovaným hlukom mocných loby, ktoré sú zachvátené predsudkami proti všetkému, čo je kresťanské.“

A ďalej pokračuje: „Cirkev je však silná v moci Pána a bude naďalej hlásať svoje posolstvo spásy ako aj plnú pravdu o človeku proti každému relativizmu. Základné práva v myslení Cirkvi nespočívajú v individualistickom subjektívizme, ale v objektívnej pravde, ktorou je transcendentná dôstojnosť ľudskej osoby.“

(Všetko to vnímam ako hlbokú podporu môjho úvodu k Svetlane Alexijevičovej.)

Znova si čítam celú Svetlanu, a znova slzy a slzy... Kedy ja prestanem nad tým plakať...?

(2. november 2004)

Svetlana sa mi otvorila na domemnom vyznaní svojej „hrdinky“: „Stane sa, že počujem niekde hudbu... Alebo nejakú pieseň... Ženský hlas... A v tom sa mi objaví, čo som vtedy cítila. Čosi podobné. Ale keď pozerám film o vojne - nie, to je nie pravda, alebo keď čítam knihu - tiež nie pravda. Nie úplná pravda, nie celkom tak, ako to bolo. Aj keď sama začnem o tom rozprávať, tiež je to nie ono. Nie také strašné, a nie také krásne. Viete, aké nádherné býva na vojne ráno... Pred bojom... Pozeráš sa navôkol a vieš, že toto ráno môže byť tvojím posledným. A zem je taká krásna... Taká pekná...“

(15. november 2004)

Moju myšlienku z úvodu k Svetlane A., že koniec 2. svetovej vojny neznamenal koniec vojny vôbec, že táto vojna stále trvá - mi pripomenul Pavol Strauss slovami: „Tvár akoby vyumývaná krvou svetovej vojny sa núti do úsmevu nádeje. Ale kamufláž smrti nemá konca, len si vyberá pomocníkov civilnejšieho habitu. Aj armády jej protivníkov sú už mierové šarže.“

„Konflikty, vojny, násilia a nespravodlivosti zasadzujú ľudstvu hlboké rany a volajú nás, aby sme posilnili snahu o mier a spravodlivosť. Násilie človeka na človeku je v rozpore s každým náboženstvom hodným toho mena, najmä troch monoteistických náboženstiev. Život je posvätný ako Boží dar. Piate prikázanie dekalógu hovorí: „Nezabiješ!“ (Ex 20, 13). Boh je Bohom života a chce ho vždy presadzovať a chrániť. My, ktorí sme stvorení na Jeho obraz a podobu, sme nabádaní jednať rovnako.“

(Pápež František v prejave v rímskej synagóge 17. 1. 2016)

Voľme budúcnosť Slovenska

Štvrtstoročie po tzv. Nežnej revolúcii vidíme, že nenastala očakávaná duchovná obroda národa a ekonomický rozvoj. Naopak, Slovensko stratilo aj svoju energetickú a potravinovú sebestačnosť i obranyschopnosť a stalo sa polokoloniálnym odbytiskom cudzích produktov. Tento stav je výsledkom pôsobenia vonkajších síl i vlastizradnou činnosťou niektorých domácich politikov. Jedinou pozitívnu zmenou bola obnova štátnej samostatnosti SR.

Po ekonomicko-sociálnej deštrukcii nás západní spojenci nútia prijať aj morálne zvrátenosti v podobe gender ideológie a najnovšie, pod hlavičkou pofidérnej solidarity, i tisíce neintegrovateľných moslimských imigrantov. Dnes je už zrejmé, že cieľom riadenej imigrácie je zničenie európskych národov a štátov a predovšetkým, kresťanských koreňov Európy. Invázia imigrantov pokračuje ruka v ruke s agresívnou politikou USA a Západu proti Rusku a súčasne od nej odpútava pozornosť. Cieľom je vyvolanie nového svetového konfliktu, z ktorého by profitovali hlavne USA.

Pred 25 rokmi sme sa zbavili okupačných sovietskych vojsk, po štvrtstoročí nepotrebujeme nové, tentoraz americké. Preto protestujeme proti tomu, že naši zástupcovia v NR SR s prítomnosťou cudzích okupačných vojsk súhlasili.

Pri súčasnom stave politického vývoja je pravdepodobné, že voľby v roku 2016 budú posledné, ktorými ešte možno zmeniť domácu politickú scénu a tým prispieť k zmenám v celoeurópskom kontexte. Voľby 2016 ukážu, či bude trend deštrukcie Slovenska pokračovať, alebo sa pokúsime o zvrát. Nepremeškajme túto jedinečnú príležitosť. Ide o veľa, o prežitie SR, slovenského národa, o budúcnosť našich detí. Rozhodnime sa podľa svojho svedomia, nie podľa propagandy agresívnych, nenávisťných médií či podľa zmanipulovaných a kúpených predvolebných prieskumov.

Celková situácia, ale i naša občianska a národná povinnosť vyžadujú, aby sme si zvolili takých kandidátov, ktorí preukázali, že sa pri obhajobe slovenských záujmov nenechajú zastrašiť médiami, zlomiť mocou, kúpiť peniazmi či funkciami. Sme presvedčení, že týmto požiadavkám zodpovedá kandidátka Ľudovej strany Naše Slovensko a jej líder Marián Kotleba. Veríme, že v nastolenej línii nekompromisnej obhajoby slovenských záujmov bude strana pokračovať a preto jej dávame svoj hlas.

Signatári Iniciatívy 2016:

Mgr. MIROSLAV ŠUŇAL, politológ
Ing. EVA ZELENAYOVÁ, publicistka
ThDr. JÁN KOŠIAR, katolícky kňaz
PhDr. MARTIN LACKO, PhD., historik
Ing. MARIÁN ŠURAN, podnikateľ
Mgr. STANISLAV HRIC, obč. aktivista
Ing. JÁN LITECKÝ ŠVEDA, projektant
MUDr. NATÁLIA GRAUSOVÁ, lekárka
LADISLAV NEBUS, dôchodca, obč. aktivista
PETER KAŠARIK, živnostník
Ing. VLADIMÍR ZEMAN, živnostník
Mgr. ANTON ČULEN, učiteľ, katechéta
Ing. EMIL BEDNÁRIK, administratívny pracovník
Ing. JOZEF MIKUŠ, dôchodca, obč. aktivista
ThMgr. IGNÁC JURUŠ, katolícky kňaz

Výzvu podporujú:

ThDr. GABRIEL JURUŠ, katolícky kňaz - Montreal, Kanada
VLADIMÍR GREGOR, spisovateľ, filozof, knihovník
ANTON SELECKÝ, kresťanský aktivista, publicista
Mgr. LENKA BOČKAYOVÁ, pedagogička
Mgr. SLAVOMÍR HROMADA, živnostník
MÁRIA SYKOROVÁ, dôchodkyňa, obč. aktivistka
Mgr. JOZEF KRAJČÍK - pedagóg
MILAN RYBÁRSKY, dôchodca, obč. aktivista, predseda MO MS Kremnica
KAROL POLANSKÝ, kresťanský aktivista
Mgr. MARGARÉTA VYŠNÁ, kulturologička
TEODOR KRÍŽKA, básnik, šéfredaktor časopisu Kultúra
Dr. phil. DARINA VERGESOVÁ M.A., slavistka, prekladateľka, publicistka
PhDr. PAVOL MIKULA, sociológ
RNDr. VALENTÍN ŠVIDROŇ, CSc., obč. aktivista
FRANTIŠEK GAJDOŠ, súkromný podnikateľ
JOZEF NEMČOK, poľnohospodársky technik, penzista
Ing. ZORISLAV NEUMANN, ekonóm
JUDr. JÁN MARCINKO, právnik, advokát
PaedDr. MÁRIA MARCINKOVÁ, učiteľka
Ing. MILOŠ SEČKÁR, manažér
RNDr. DANIELA SEČKÁROVÁ, biochemička
ONDREJ BINDER, kresťanský aktivista

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky
Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava.
Telefón 0903 846 313.
Vydáva FACTUM BONUM, spol. s r. o.,
Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.
IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: TEODOR KRÍŽKA. – Cena jedného čísla je 1,50 € – Časopis vychádza každé dva týždne s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint-Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a poštový doručovateľ Slovenskej pošty, alebo elektronicky na e-mailovej adrese: ganisinoval.renata@slpostas.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slpostas.sk. –

Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo: EV 757/08. – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word, označené menom autora a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – Tento ročník vychádza s príspevkom Ministerstva kultúry SR. – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

Úspešnosť odborov ich členovia hodnotia hlavne na základe uzavretých kolektívnych zmlúv. Tu sa hlavne sleduje úspešnosť v oblasti vyjednávania rastu miezd a zamestnanosti. V týchto oblastiach sa však naše odbory roku 2015 nemajú čím veľmi pochváliť. Hoci máme najvyššiu produktivitu práce z krajín V4, máme šieste najnižšie mzdy v EÚ.

Toto šieste miesto od konca v celej EÚ nie je ku chvále a to hlavne na chválu našich odborov, ale ani našich vládných socialistov. Veď tvoríť spoločnosť Maďarsku, Litve, Lotyšsku, Rumunsku a Bulharsku nie je žiadny úspech. Je už vyše dvadsaťšesť rokov od pádu totalit, keď sme sa predhľadali v odhadoch, kedy v oblasti miezd dobehneme i tú chudobnejšiu krajinu Západu, akou bolo Rakúsko, no dnes vidíme, že skôr opak je pravdou. Ona sa nám skôr vzdáva, pretože rast miezd na Slovensku je neprimeraný a nepatrný a často nedosahuje ani ten rast, čo majú robotníci a zamestnanci v spomínanom Rakúsku. Hoci náš HDP sa už vyrovná HDP Rakúska v roku 1989, no naše mzdy sa stále nedajú porovnávať so mzdami zamestnancov v Rakúsku roku 1989.

V oblasti zamestnanosti sa tiež v roku 2015 situácia podstatne nezlepšila. Nezamestnanosť síce roku 2015 poklesla zhruba na úroveň 11%, ale stále patrime v rámci krajín ku krajinám s najväčšou nezamestnanosťou. Stále sa nedarí zamestnať hlavne dlhodobo nezamestnaných a každoročne absolventov škôl. Aj roku 2015 rástol HDP, no bolo to zväčša len zásluhou zvýšenia produktivity práce, menej už samotnou tvorbou nových pracovných miest. Zdá sa, že jednou z príčin tohto neprekonateľného stavu môže byť aj výška nákladov práce pri tvorbe pracovného miesta. Preto relatívne vysoké sociálne a zdravotné odvody sú pre ľudí s nízkym príjmom kľúčovou bariérou pri hľadaní práce. A tu by mali odbory zohrať dôležitejšiu úlohu na tripartitných vyjednávaniach s vládou. Vláda by mala byť prítlačná odbormi k efektívnejšiemu riešeniu nezamestnanosti na Slovensku nielen zvyšovaním minimálnej mzdy (405,- eur), ktorú v skutočnosti poberá len malé percento našich robotníkov a zamestnancov, ale hlavne zmenou odvodovej politiky a zvýšenou efektívnosťou na strane výdavkov.

Prezident Kiska v Novoročnom príhovore, okrem iného, označil situáciu v našom zdravotníctve za kritickú, pretože je v ňom toľko svojvôle, chaosu v systéme, neprehľadných záujmov a klientelizmu. Podobne označil aj situáciu v našom školstve. V roku 2015 sa kritickou v týchto rezortoch stala okrem iného oblasť miezd. Zdravotníci a hlavne ich odboroví vyjednávači právom očakávali od nástupu Ficovej vlády v roku 2012, že tento, tak problémový, rezort prejde dôslednou reformou. V čerstvej pamäti máme vyostrenú situáciu lekárskej odborov pod vedením ich predsedu Kollára s bývalým ministrom Uhliarikom, kedy sa lekári snažili hromadnými výpoveďami prinútiť vládu Ivety Radičovej k ústupkom, čím vlastne došlo v mnohých zdravotných zariadeniach až ku krízovej situácii, keď bola ohrozená samotná zdravotná starostlivosť o pacientov. Taktiež sesterské odbory sa vehementne domáhali zvýšenia svojich plátov a zlepšenia pracovných podmienok. Nakoniec došlo k určitým dohodám medzi lekárskeymi od-

bormi a vládou Ivety Radičovej a aj zdravotné sestry a pôrodné asistentky uzavreli s vládou celkom slušnú dohodu. Neočakávane však skupina poslancov Smeru napadla prijatý zákon NR SR o zvyšovaní miezd zdravotných sestier a pôrodných asistentiek na Ústavnom súde, ktorého rozhodnutím platnosť veľmi závažných častí tohto zákona bola pozastavená. Zdravotné sestry a pôrodné asistentky tak nedocielili podstatné zvýšenie svojich miezd a prakticky zostali na pôvodnej úrovni. Tu možno aj hľadať pôvod hromadných výpovedí zdravotných sestier v roku 2015. Do dnešného dňa bolo podaných už

učiteľov majú za následok, že vyučovanie stráca na kvalite a následne naše deti hlúpnu.

Učiteľ musí byť ohodnotený tak, že by sa mohol naplno venovať žiakom a nemusel vykonávať druhú prácu, aby finančne zabezpečil svoju rodinu. Nie je mysliteľné, aby v rokoch 1995 až 2007 klesli výdavky na školstvo zo 4,7 na 4,00 percenta HDP. Protestujúci učitelia aj ukázali ministrovi Jurajovi Draxlerovi, kde sa dajú získať chýbajúce finančné zdroje. Jedná sa hlavne o zoškrtanie zbytočných výdavkov, elimináciu neefektívnosti, kde by vláda mohla ušetriť až 0,5 percenta HDP. Tu v os-

nemali právny nárok. V tomto ohľade je treba pripomenúť ozaj zvláštny prístup zamestnávateľa k svojim zamestnancom, keď za rok 2014 ani nevyčerpal plánovaný mzdový limit a tak sa stali zamestnanci ŽSR v priemere najmenej zarábajúci zo všetkých troch železničných spoločností, keď ich predbehli aj zamestnanci vysokozadĺženého Carga.

V ZSSK a v Cargu boli dohodnuté zhruba rovnaké kolektívne zmluvy s podobným rastom miezd. V ZSSK to bol 2 percentný rast priemernej mzdy oproti roku 2014. Tak si rušňovodiči a vlakvedúci priplesia o

V roku 2015 sme boli svedkami protestov proti nízkym platom aj zamestnancov súdov a aj pôšt. V tom druhom prípade dokonca protestné zhromaždenie neorganizovali zväzové odboroví predáci, ale samotní zamestnanci a členovia odborov. Aj tu vidíme, že ako často sú predstavitelia odborov vzdialení od požiadaviek svojich členov.

Charakteristickou črtou pre odborárov v roku 2015 bolo to, že povestné sociálne nožnice sa ešte viac otvárajú. Pokračovalo zväčšovanie rozdielu medzi chudobnými a bohatými a tým sa zväčšuje sociálna nespravodlivosť, čo má za následok silné sociálne pnutie v spoločnosti. Dochádza k takzvanej oligarchizácii našej spoločnosti.

Hoci hrubá priemerná mzda za 3. štvrtrok v národnom hospodárstve stúpila na 861 Eur. Treba však pripomenúť, že túto mzdu nedostáva väčšia polovica našich zamestnancov.

Pre našich odborárov plynie z uplynulého roka niekoľko poučení. Tým prvým je, že naše odbory musia prejsť dôkladnou reformou, do ktorej ich musia dotlačiť ich členovia. Nemôže sa totiž stať, aby predstavitelia odborov nenanačúvali hlasu svojich členov, tak ako to pociťovali naši učitelia, zamestnanci pôšt a dokonca i zamestnanci polície, ktorí z nespokojnosti s činnosťou svojich odborov založili Nový odborový zväz polície. Pre odborárov je nádejné, že koncom roka 2015 našli cestu k sebe Komora zdravotných sestier a pôrodných asistentiek s Komorou učiteľov, čo jednoznačne môže pomôcť pri nasledujúcich vyjednávaniach s vládou v roku 2016. Možno je to aj dobrý základ na vznik novej odborárskej konfederácie.

Druhým vážnym poučením pre odborárov je politikárčenie predstaviteľov odborov, keď v minulých voľbách verejne odporúčali svojim členom voliť našich socialistov, dokonca s ktorými podpísali spoločnú zmluvu o spolupráci, čo v pôvodných členských krajinách EÚ nemá obdobu. Je vrcholne netické, keď odboroví predáci odporúčajú svojim členom, ktorí aj so svojimi rodinami žijú takpovediac z rúk do úst, aby volili sociálnych demokratov vyzdobených hodinkami za niekoľko desiatok tisíc, Vyvážajúcich sa na drahých autách, vykazujú ročne státisícové príjmy (Pavlis v roku 2009 727-tisíc eur), takže za rok zarobia viac ako spomínaní učitelia, zdravotné a pôrodné asistentky, zamestnanci súdov, pôšt, železničiarov, ale aj policajti za celý život. A napriek tomu sa chcú prezentovať ako ochrancovia chudobných a skromní občania. Chceli by mať z občanov ľudí, ktorí vďaka príjmu pár eur k dôchodku, či vlak za darmo a nepýtajú sa, či nemajú nárok na viac, keby pravdaže podstatná časť peňazí nemizla v schránkach na Bahamách, v alobale a všelikde inde.

Tretia poučenie našich odborárov je, že naša spoločnosť nepotrebuje zobračkenky vo forme sociálnych balíčkov, ale potrebuje systémové ekonomické zmeny pre zvýšenie životnej úrovne, ale nie systémové ohľupovanie. Toto všetko si musia naši odborári zväziť 5. marca, keď budú rozhodovať o tom, komu dajú svoj hlas vo voľbách.

PETER NOVoveský,
Autor bol prezidentom
Nezávislých kresťanských
odborov Slovenska

Čo priniesol rok 2015 našim odborom?

niekoľko stoviek výpovedí a predstaviteľky Komory zdravotných sestier a pôrodných asistentiek sľubujú, že ďalšie výpovede budú začiatkom roka 2016 pribúdať. Tu neobstojí ani zdôvodnenie ministra Čisláka, že v rozpočte sa nenašlo dostatok financií na splnenie zdravotníkov, keď je známe, na čo poukázal aj prezident Kiska vo svojom príhovore, že do zdravotníctva dávame porovnateľný balík peňazí, ako okolité štáty, ale napríklad mzdy našich zdravotníkov zaostávajú trebárs za platmi zdravotníkov aj v susednom Česku.

Rok 2015 bol aj rokom protestov školských odborárov ohľadom nízkych plátov. Tieto protesty začali už niekedy v roku 2013, no školskí odborári boli exemplárnym príkladom, ako sa dajú otupiť aktivity nespokojných učiteľov. V čase, keď narastala nespokojnosť našich pedagógov so svojimi platmi a hrozil sociálny výbuch, odborársky predstavitelia perfektne zvládli úlohu taktiky „vyhnutia“ týchto aktivít. Síce zorganizovali väčšie protestné zhromaždenie pedagógov z celého Slovenska, ale na počudovanie, nie ako tradične v Bratislave pred Úradom vlády, ale na Trnavskom mýte pred Domom odborov. Následné postupné krajské protesty boli už len naťahovaním času s cieľom zbaviť sa nejakého tohto problému. Keď bol predseda školských odborárov Ondek v istých voľbách na kandidačnej listine strany SMER, nedal sa od neho ani iný postup očakávať. Preto nebolo nič prekvapujúceho, že toto konanie priviedlo veľa nespokojených z radov učiteľov s činnosťou školských odborárskych bossov k odchodu z odborov a k založeniu Nových školských odborov.

Snaha školských odborárov o zvýšenie svojich miezd je plne legitímne. Veď ich hrubá priemerná mzda je zhruba 800,- eur, dokonca nastupujúci pedagóg má nástupný plat na úrovni 620,- eur netto. Už v roku 2012 hodnotiacia správa Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj odporučila našej vláde zvýšiť platy učiteľov o polovicu, lebo inak sa úpadok nášho školstva nezastaví. Dôkazom tohto úpadku je, že v rámci 34 krajín OECD Slovensko skončilo v matematickej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti medzi poslednými. Teda aj nízke platy našich

trom kontraste vystupuje prípad učiteľa z Košíc Otta Žarnaya, keď poukázal na neefektívne nakladanie s financiami na škole, čo bolo odmenené jeho okamžitým prepustením z práce. A čo na to odbory? Nič, len mlčanie. Toto je najjasnejší prípad, že tradičné postkomunistické odbory zlyhávajú vo svojej činnosti aj pri ochrane svojich členov a ani rok 2015 nebol výnimkou. Do protestov pedagógov v roku 2015 sa vehementne vložila aj profesná Komora učiteľov.

Rok 2015 sa pre našich železničiarov dal charakterizovať na základe uzavretej Kolektívnej zmluvy platnej na rok 2015 slovami, že na vlaky zadarmo sa peniaze našli, ale pre podstatné zvýšenie miezd železničiarov nie. Možno tiež povedať, že najsledovanejšia časť tejto zmluvy, ktorou je rast miezd, nemohla uspokojiť žiadneho zamestnanca železníc ani na jednej z troch železničných spoločností, teda Železničnej spoločnosti Slovensko (ZSSK), Carga a Železníc Slovenskej republiky (ŽSR). Stalo sa presne to, čo aj odborníci predpokladali. A to, že bezhraničná veľkodusnosť a krajný populizmus našej vlády pre cestovanie zadarmo spôsobí prakticky zmrazenie plátov pre železničných zamestnancov. Predpokladaný odhad straty na tržbách v dôsledku prepravy zadarmo zo strany ministerstva financií bol zhruba na úrovni 12 mil. Eur, čo pokryla vláda v rozpočte pre rezort železníc na rok 2015. Lenže dnes sa ukázalo, že aj podľa odborníkov a predbežných uzávierok tržby za rok 2015 sa táto strata blíži 30 mil. eur. Je to čiastka, z ktorej by sa mohli zvýšiť platy všetkých zamestnancov železníc o 166 Eur, alebo nakúpiť štyri kompletne nové rýchlikové súpravy na úrovni vozňov súkromného prepravcu Regiojet. Takže, za sociálne dobrodružstvo cestovania zadarmo pre určité kategórie cestujúcich (samozrejme v dôsledku blížiacich sa parlamentných volieb) doplatia tí, ktorí sú najzraniteľnejší, teda zamestnanci všetkých troch železničných spoločností.

Snáď najhoršie dopadli zamestnanci ŽSR, ktorí dosiahli rast priemernej mzdy len o 2,5 percenta oproti roku 2014, čo u väčšiny profesií predstavuje zhruba 15,- eur a pritom viac ako dve tretiny tejto sumy pôjde do pohyblivej časti mzdy, teda do prémie, na ktorú však zamestnanci

30 Eur a ostatní zamestnanci o 15 Eur. Lenže následkom zavedených zliav na cestovnom, ktoré vstúpili do platnosti od 17. novembra 2014, od kedy sa prepravujú dôchodcovia a študenti zadarmo, poklesli tržby vlakového personálu ZSSK za predaj lístkov vo vlaku v niektorých prípadoch z asi 1000,- Eur na 500,- eur za jeden mesiac. Keďže z tejto tržby ide zamestnancovi do mzdy 10 %, tak zaručený rast jeho mzdy kolektívnu zmluvou na rok 2015 nevykryje jeho finančnú stratu za predaj cestovných lístkov vo vlakoch.

V Cargu si tiež rušňovodiči v roku 2015 priplesia o 30,- eur a ostatní zamestnanci o 15,- eur.

Takže môžeme konštatovať, že zamestnanci železníc sú ďaleko od spokojnosti s rastom ich miezd v roku 2015 na základe Kolektívnej zmluvy Kde sú tie sľuby, že v plátoch sa budú naši železničiarov postupne vyrovnávať železničiarom v pôvodných krajinách EÚ? Dnes je však situácia presne opačná, teda namiesto toho, aby sme sa v mzdách týmto krajinám približovali, oni sa nám vzdávajú. Stačí si len spomenúť na sedem štrajkov nemeckých rušňovodičov počas roku 2014, kedy si rušňovodiči odborovej centrály Odbory nemeckých rušňovodičov (GDL), týmito štrajkami priplesili o 500 Eur k už pôvodnému dojednanému nárastu plátov zaručenému ich Kolektívnu zmluvou na rok 2014. A dokonca i niektoré postkomunistické krajiny v mzdovej oblasti predbehli našich železničiarov, ako sú napríklad železničiarov v Česku alebo v Poľsku.

Dňa 17. decembra 2015 podpísalo všetkých 12 odborových centrál pôsobiacich na všetkých troch spoločnostiach na našich železničiach dodatok Kolektívnej zmluvy platného na rok 2016 v oblasti nárastu mzdy. Tento nárast predstavuje čiastku 30 Eur pridanej do tarifného platu. Najväčšie pozitívum tohto navýšenia platu je ten, že po dlhom čase sa podarilo dojednať navýšenie, ktoré ide rovno do tarifného platu, pretože väčšinou sa to vkladalo do pohyblivej časti platu, na ktoré však často zamestnanci nemali právny nárok. Tento mzdový nárast sa týka zamestnancov všetkých troch železničných spoločností, teda ŽSR, Carga a ZSSK.